

Overzicht van het Oude Testament

(een schematische, puntsgewijze opsomming)

Rudy Brinkman ©2024 Stg. Yarah – www.yarah.nl

Inhoudsopgave

Overzicht van het Oude Testament.....	4
De Pentateuch.....	5
Historische Boeken.....	7
Genesis.....	7
Exodus.....	10
Leviticus.....	13
Numeri.....	16
Deuteronomium.....	18
Jozua.....	20
Richteren.....	22
Ruth.....	24
1 & 2 Samuël.....	26
1 Koningen.....	29
2 Koningen.....	30
1 & 2 Kronieken.....	32
Ezra en Nehemia.....	34
Esther.....	36
Poëtische boeken.....	38
Job.....	38
Psalmen.....	41
Spreuken.....	43
Prediker.....	45
Hooglied.....	47
Grote Profeten.....	48
Jesaja.....	48
Jeremia.....	49
Klaagliederen.....	51
Ezechiël.....	52
Daniël.....	54
Kleine Profeten.....	56
Hosea.....	56
Joel.....	58
Amos & Obadja.....	60
Jona.....	62
Micha en Nahum.....	64
Habakuk en Zefanja.....	66
Haggai.....	68
Zacharia.....	70
Maleachi.....	72

Overzicht van het Oude Testament

“Beijver u om uzelf welbepoefd voor God te stellen, als een arbeider die zich niet hoeft te schamen en die het Woord van de waarheid recht snijdt.” - 2 Tim. 2:15, HSV

Introductie

Deze puntsgewijze opsomming volgt grotendeels de videolessen van het Global Baptist Bible College (<https://gbbc.net/>). Het door hen aangeboden “Survey of the Old Testament” is (vertaald) samengevat en voorzien van aanvullingen.

Het GBBC staat mensen toe, moedigt ze aan, het door hun gegeven onderwijs verder te verspreiden. Daarom heb ik deze aantekeningen, die voor eigen studie zijn bedoeld, ook publiek beschikbaar gemaakt.

U kunt deze samenvatting gratis afdrukken, uitdelen en gebruiken voor bijvoorbeeld uw gemeente, bijbelstudie-kringen, jeugdgroepen, enzovoorts.

Deze samenvatting wordt gratis aangeboden via www.yarah.nl, www.bijbelcollege.nl en www.bijbelstudie.info. Het ter download aanbieden op andere websites is niet toegestaan.

Doel

- Een puntsgewijs overzicht – connectie met NT, geen diepgaande bestudering.
- De context van een vers of woord is zeer belangrijk. Kijk altijd naar de bredere context.
- Vertrouwen in de Schrift, God’s geïnspireerde woord, samenhangend verhaal
- om meer liefde voor het Woord te krijgen. Academische kennis zonder liefde voor het woord en de Here is leeg, Deut. 6:5-6.

Ik hoop dat deze puntsgewijze samenvatting van het Oude Testament niet alleen een handig hulpmiddel voor uw studie van de Schriften mag zijn maar ook veel zegen mag bieden.

Afb. omslag: public domain CC0 image, [Rawpixel](https://www.rawpixel.com/), verificatie d.d.: 19-02-2024

Alle rechten op deze publicatie voorbehouden ©2024, Stg. Yarah. Afdrukken en ongewijzigd doorgeven t.b.v. gemeenten en studiekringen toegestaan. Het is niet toegestaan deze schematische weergave ter download aan te bieden. Het origineel is gratis te downloaden via www.yarah.nl, www.bijbelcollege.nl en www.bijbelstudie.info.

Bijbelcitaten uit de Herziene Statenvertaling (HSV) en NBG51 tenzij anders vermeld.

De Pentateuch

Doelen:

- “road map”, helicopterview van het OT
- “het Woord op de juiste manier verdelen”
- vertrouwen in de Bijbel zelf, als geïnspireerd woord van God.
- leren te houden van het Woord en dus van God! Deut. 6:5-6 “de Here God liefhebben”

Oude Testament

- 39 boeken
  - gegroepeerd bij categorie, niet noodzakelijk historisch/chronologisch
  - Wet, Historie, Profetie & wijsheid, Profeten (grote, kleine).
- Het OT is *de waarheid van het NT in het verborgene*, het NT is *de waarheid van het OT geopenbaard*. Er wordt in het OT weinig doctrine gegeven of uitgelegd maar vaak in *verhaalvorm* weergegeven. In het NT worden die principes geopenbaard in doctrinale termen.
- Veel typen, symbolen, profetie → wijzend op Christus. Redding bijvoorbeeld door genade en door geloof. Wij weten dat Christus het offer hiervoor bracht. In het OT keken ze vooruit naar dat moment. De offers waren hier bijv. een beeld, een type, van.

De Bijbel is uniek

- een *collectie* van 66 boeken van verschillende schrijvers
  - geschreven in een periode van 1500 jaar;
  - 40 auteurs
  - één boek, één boodschap, een eenheid door de inspiratie van de H.G.
- *geïnspireerd* door God. 2 Tim. 3:16.
  - vervulde profetie toont betrouwbaarheid van de Bijbel aan; bijv. Ps. 22, +/- 1.000 jaar voor de komst van de Here geschreven.
  - historisch en wetenschappelijk accuraat. Job 25 “de maan *schijnt* niet”; de platte aarde? Jes. 40:22 “het *ronde* der aarde”.
- De Bijbel is *bewaard* door alle eeuwen heen. Ps. 12:6-7 “U zult ze bewaren”.
  - bewaard tegen aanvallen door mensen;
  - bewaard tegen corruptie. De tekst die we nu hebben is 99,9% zeker de oorspronkelijke tekst van de Bijbel. De minimale verschillen/tekstvariaties die er zijn, gaan nooit over kernzaken van het Evangelie.
- De Bijbel heeft een *universele* boodschap
  - geschreven aan/door Israël/Joden, maar omdat het God openbaart is het voor alle mensen.
  - hoewel duizenden jaren oud toch nog relevant vandaag en tijdloos.
  - heeft de kracht het leven van mensen te veranderen, Mat. 7:24-25

- De Bijbel is een *eenheid*
  - Eén boodschap, en één Ateur – 2 Petr. 1:21 “heilige mannen Gods gesproken door de Heilige Geest”.
  - de boodschap draait van begin tot eind om één persoon: Christus Jezus. Luk. 24:44, alles is vervulling van de beloften en profetie in het OT aangaande de komst van Christus
  - het “plot” is daarom enkelvoudig: Joh. 3:16-17 – dat de wereld gered wordt door Jezus.
  - het doel van de Bijbel is Glorie aan God te brengen, Efe. 1:9, 12. Alles bestaat tot Zijn Eer.

Waar gaat de Bijbel over?

De Bijbel toont ons wie God is en openbaart Zijn eeuwige plan en doel om de mensheid te verlossen van de zonde door Christus Jezus, zodat Hij de Eer mag ontvangen daarvoor.

De Pentateuch

De eerste vijf boeken zijn de ‘pentateuch’ (de Wet).

1. Genesis – begin en wording van Israël
2. Exodus – Israëls bevrijding en verbond met God
3. Leviticus – de wet, heiliging en dienst aan God
4. Numeri – Reis door de wildernis
5. Deuteronomium – Wet nogmaals gegeven aan de 2^e generatie

Historische Boeken

Genesis

Auteur	: Mozes
Type boek	: Historie, wetgeving
Primair aan	: Israël, in de Wildernis
Sleutelfers	: Gen. 1:1 “in den beginne schiep God de Hemel en aarde”
Grote idee	: Schepping van alles, plan van de verlossing door ‘het Zaad’

In het kort

- **Begin van de wereld**
  - schepping
  - zondeval
  - de zondvloed
  - Toren van Babel
- **Begin van het volk Israël**
  - de patriarchen: Abraham, Isak, Jakob (+ Jozef)

De Schepping

Hemelen en aarde als eerste, het universum tot bestaan brengen. Tijd, ruimte, materie. Materie was nog ‘zonder vorm’. Er was nog geen orde aangebracht. Dagen → orde aanbrengen.

- Dag 1 → licht/donker door te spreken! God = de bron van licht.
- Dag 2 → het firmament (de lucht, de hemel die wij zien)
- Dag 3 → scheiding water en land, plantenleven.
- Dag 4 → zon,maan, sterren. Universum.
- Dag 5 → Vogels, vissen, leven in het water en in de lucht
- Dag 6 → landdieren en tot slot: de mens. “En het was zeer goed”
- Dag 7 → Rust van al het werk.

Zondeval

- Twee bomen: boom van leven, boom van kennis
- Gebod: niet eten van de boom van kennis van goed en kwaad
- Verleiding van de slang → ongehoorzaamheid aan God, verleid door de belofte “je zult niet sterven maar kennis als God gelijk ontvangen”
- Adam en Eva’s zonde: proeven van ‘goed en kwaad’. Intrede van de geestelijke dood door breuk met God.
- Het ‘wakker maken’ van ‘het geweten’ (dat was vanaf dat moment noodzakelijk)
- de vloek over de slang en over de mensheid
- de belofte van ‘het Zaad’ (Jezus). “Zijn hiel” → een *persoon*. Geen volk of vage belofte, de Messias is hier beloofd voor de eerste keer.
- Eerste keer dat er een levend wezen moet sterven om de zonde te bedekken (kleding van dierenvellen). God geeft hen deze kleding.
- Twee zonen: Kain en Abel. Twee offers. Offer van Kain was onvoldoende om bedekking te geven want hij bracht “zijn eigen werken” (opbrengst van het land).
- Het zondige menselijke ras gaat van kwaad van erger, het loon van de zonde is de dood.

De Zondvloed

De slechtheid van de mens, de totale verdorvenheid moet weggedaan worden. De zondvloed is noodzakelijk geworden. Zó verdorven waren de mensen geworden.

- Slechtheid van de mens
- Beslissing van God: ik moet de mensheid wegvagen van de aarde, ik heb spijt dat ik ze geschapen heb. Uiteindelijk vind Noach genade bij God
- De Ark wordt gebouwd, het middel van redding
- Vernietiging van de wereld
- Noach's familie gered
- verbond met Noach en zijn nakomelingen.
- De 'menselijke regeringen' gevormd door eerste wetten in plaats van 'geweten'

De Ark is een beeld van Christus.

Torenbouw van Babel

- aarde bevolken
- rebellie van de mensheid, ipv de aarde bevolken gingen ze in steden wonen en de toren bouwen (tevens afgoderij).
- De 'spraakverwarring' – God grijpt in door het de mensen moeilijk tot onmogelijk te maken om met elkaar te spreken door verschillende talen en tongvallen.
- Mensen raken verspreid over de aarde

Begin van het Volk Israël

- Abraham (Gen. 12-23)
  - geroepen God te volgen;
  - landbelofte Abraham en nakomelingen "al het land dat je ziet";
  - obstakels:
    - sarah was onvruchtbaar;
    - ze waren al op leeftijd/oud;
    - het land was reeds in bezit van het volk Kanaan;
    - hongersnood in het land, Abraham ging naar Egypte
  - gebrek aan geloof van Abraham
    - hij ging naar Egypte (beeld van de wereld) ondanks Gods belofte te voorzien;
    - liegen over zijn vrouw Sarah ("het is mijn zuster")
    - huwelijk met Hagar, de Egyptische slavine (op verzoek Sara) → Ismael.
  - God bleef desondanks trouw aan Zijn belofte en het verbond.
Ons falen zorgt er niet voor dat God faalt! Zijn beloften blijven overeind.
    - Verbond met Abraham
    - God geeft een zoon, Izak;
    - God spaart Izak (Moria) → Abraham had inmiddels geleerd God te vertrouwen!
Moria = de Tempelberg. Het is God's plaats op aarde. De door Hem gekozen plek.
Leert ook dat God geen 'mensenoffers' van ons vraagt zoals de heidenen doen.

- Izak
  - de ‘zoon van de belofte’;
  - type van Christus;
  - God gaf hem zijn vrouw Rebekka → eveneens onvruchtbaar.
    - ze werd vruchtbaar na gebed;
    - kreeg een tweeling: Ezau en Jakob. “De oudere zal de jongere dienen”
    - Ezau was *Izak’s favoriet*. Daarmee ging Izak tegen Gods wil in.

- Jakob

Het was God’s plan dat Jakob werd gezien als de ‘eerstgeborene’ maar Jakob gebruikte bedrog als middel om dat te verkrijgen. Feitelijk probeerde hij zelf de zaak te regelen in plaats van te wachten op God.

  - Jakob betekent “bedrieger” of “hielenlichter”;
  - liet Ezau aan hem zijn eerstgeboorterecht ‘verkopen’ voor een bord soep..
  - bedroog zijn vader om de zegen van de eerstgeborene te krijgen;
  - moest het land ontvluchten vanwege bedreiging van Ezau nav bedrog;
  - wordt door zijn Oom Laban bedrogen en trouwde daardoor met Leah ipv Rachel;
  - God zegende Jakob
    - trouwde uiteindelijk ook nog met Rachel;
    - kreeg twaalf zonen + een dochter
  - nieuwe naam. Israël: “Prins met God”.

- Jozef

God had een plan met het leven van Jozef. Belangrijk: Jozef was God trouw! Een belangrijke voorwaarde om tot zegen te kunnen zijn. “*Gij hebt wel kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht*” – Gen. 50:20.

  - zoon van Rachel, favoriete zoon van Jakob, zorgde voor jaloezie en haat;
  - God sprak tot Jozef in dromen (visioenen), zijn broers haatten hem des te meer;
  - door zijn broers verkocht naar Egypte, als slaaf;
  - vals beschuldigd door de vrouw van zijn meester en in de gevangenis gezet;
  - vergeten door de mensen die hij hielp, ook medegevangenen;
  - Jozef bleef God trouw en mocht zijn eigen familie én het volk Egypte redden en tot zegen zijn voor de wijde regio toen er hongersnood kwam.

Hier eindigt Genesis, “het begin” of “de wording”.

Exodus

Auteur : Mozes
Type boek : Historie, wetgeving
Primair aan : Israël, in de Wildernis
Sleutelvers : Ex. 20:2-3 “Ik ben de Heere uw God”
Grote idee : God’s bevrijding uit slavernij en verbondssluiting, dienst aan God.

Overzicht

- Exodus uit Egypte
  - Israël’s onderdrukking
    - naar Egypte gegaan tijdens voedselschaarste
    - nieuwe koning in Egypte die ‘Jozef niet gekend had’
    - slavernij – “bittere levensomstandigheden en harde onderdrukking”
    - Farao voert wet in om alle Israëlische jongens ombrengen *
    - Israël roept tot de Here om bevrijding, om redding
    - Mozes gespaard
  - Mozes als bevrijder
    - Mozes gespaard
    - Mozes als zoon van Farao’s dochter geadopteerd
    - verlaat Egypte (vlucht omdat hij Egyptenaar had omgebracht), gaat naar Midian.
    - Na 40 jaar ontmoet God hem in de brandende braamstruik.
    - God openbaart zich als de ‘Ik Ben’
    - Naar Farao → “laat Mijn Volk Gaan”. Farao “ik ken God niet”.
Farao’s werden *zelf* als godheid gezien;
  - Plagen en Pasen
    1. Rivier → bloed. De Nijl was ‘*heilig*’ voor de Egyptenaren.
    2. Kikkers → Farao ‘verhard zijn hart’
    3. Luizen over het hele land.
    4. Vliegen → alleen bij de Egyptenaren, niet bij Israël
    5. Sterfte van het vee van de Egyptenaren
    6. Zweren en builen
    7. Hagel, Vuur van de Hemel
    8. Sprinkhanen, land werd er duister van. De dienaren van Farao smeken hem, toen de plaag werd aangekondigd, het volk te laten gaan.
    9. Totale duisternis over Egypte, 3 dagen lang → waarmee Ra, de ‘zonnegod’ als volslagen machteloos werd getoond. Dit was de laatste plaag door Mozes in persoon aan de Farao aangekondigd.
    10. De *eerstgeborenen* van Egypte worden omgebracht. Bloed aan de deurposten, vieren *pascha* “klaar voor vertrek”. Engels “pass over the doors” → *passover*.
      - Gods voorzienigheid
      - Christus onze ‘passover’, het paaslam – Joh. 1:29 “het lam van God dat de zonde wegneemt” .

- Verlaten Egypte
  - Farao laat het volk gaan “ga, en zegen mij”. Verlaat het land “met haast”.
  - De vuurkolom
  - Rode Zee, Farao bedenkt zich en wil hun terughalen.
  - Splijten van de Rode Zee
  - Egyptische leger achtervolgt ze de zee in, waters keren terug en de Egyptenaren worden verwoest. Israël is vrij, los van de banden.
  - Mara → bitter water
  - Morren → “geen eten”, kwartels en manna.
  - Water uit de rots. Het slaan op de rots is type van Christus, die ook geslagen werd.
  - Strijd tegen andere vijanden: Amelekieten.
Volk begint wederom te morren, “waren we maar in Egypte gebleven”.
- Verbond met God
  - De wet gegeven
    - Berg Sinäi → God toont Zijn aanwezigheid in “donder en bliksem en de wolk rondom de berg”, een zeer ongewoon verschijnsel.
    - Tien Geboden
      - *De tien geboden zijn geen geboden die een overheid stelt, maar dat het (morele) wetten zijn die mensen op zichzelf moeten toepassen, hoe mensen “zichzelf moeten regeren” om een vrij mens te zijn.*
      - 1. geen andere goden
      - 2. geen beelden als representatie van God of iets anders
      - 3. niet vloeken of God’s naam ijdel gebruiken, respect voor de naam van God
      - 4. herdenken van de sabbat
      - 5. eert uw vader en moeder
      - 6. gij zult niet doden
      - 7. geen overspel plegen
      - 8. niet stelen
      - 9. geen vals getuigenis afleggen → God wil niet dat we liegen, de maatschappij moet op vertrouwen gebaseerd zijn en niet op leugen
      - 10. niet begeren wat van een ander is (Jaloezie)
    - De mensen hoorden de Woorden en gingen een verbond aan met God. Ex. 24:7-8.
“Wat de Heer heeft gezegd zullen wij doen”
  - Tabernakel (ontwerp)
    - Tent waar God zijn aanwezigheid onder de mens zou zijn
    - naar het patroon dat God gaf
    - *drie* gebieden:
      - de voorhof
      - het heilige
      - heilig der heiligen

- Israëls zonde
  - Terwijl Mozes 40 dagen op de berg Sinai was, zetten de mensen Aaron onder druk om ‘goden’ te maken omdat ze ‘goden nodig hadden om hen te leiden’.
  - Aaron maakt vervolgens een gouden kalf voor ze om die te aanbidden. Daarmee breken ze het 1^e en 2^e gebod.
  - God was verolgen dat ze zo snel de Wet hadden gebroken
  - Hij wilde niet meer onder hen wonen, “Hardnekkig volk”.
  - Door Mozes voorbede vergaf God hen hun wangedrag, God ‘gaf een weg’ aan hen om toch verder te kunnen gaan met Hem.
- Bouw Tabernakel
  - Instructies van God hoe de Tabernakel gebouwd moest worden;
  - Gordijnen en afdekking van de Tabernakel;
  - Het ‘meubilair’ van de Tabernakel:
    - *bronzen altaar* → eerste wat je ziet bij binnenkomst, voor de brandoffers. Brons = symbool van oordeel over de zonde, beeld van het kruis. Hier moet je langs om verder te gaan naar de Here;
    - *koperen wasvat* → voor reinigen, beeld van de *voortdurende* heiliging die ook wij nodig hebben;
    - *Gouden kandelaar* → enige bron van licht in de tabernakel. Wijst op Christus’ als “licht der wereld”, zuiverheid (goud), hoe de gemeente ook licht moet zijn op deze wereld. Olie er in = beeld van de H.Geest.
    - *Tafel der Toonbroden* → houten tafel overtrokken met bladgoud. Toont hoe de Here volledig mens en volledig God is. Elke dag 12 nieuwe broden als vertegenwoordiging van de 12 stammen;
    - *Gouden wierrook-altaar* → beeld van de gebeden die opstijgen tot God, een goede geur die opstijgt voor zijn troon
    - *voorhangsel* → scheiding tussen Heilige en Heilige der Heiligen. Bescherming voor de priesters om niet zomaar tot God’s heiligheid te naderen. Mocht 1x per jaar door de Hogepriester worden gepasseerd voor het sprenkelen van het bloed voor Grote Verzoendag.

Kleuren voorhangsel

- Wit	Puur
- Blauw	Lucht, hemelen
- Rood	Bloed
- Paars	Koninklijk

Toen Christus stierf scheurde het voorhangsel en verwijderde de barriere tussen God en mens Hebr. 10 – Het heilige der heiligen binnengaan door het bloed van Christus.

- *Ark van het verbond*, symbool van Gods Troon, In de Ark bevond zich:

- de Stenen Tafelen
- een pot met manna
- de staf van Aaron

- *verzoendeksel*, puur goud. God’s aanwezigheid tussen de cherubijnen. Sprenkelen van het bloed = beeld bloed van Christus dat gevloeid heeft.

- God’s aanwezigheid vult de Tabernakel

---

* gezien feit dat er later weer mannen zijn, bij de uittocht, ook jonger dan Mozes is deze wetgeving kennelijk uiteindelijk niet stringent ingevoerd en/of later weer ingetrokken.

Leviticus

Auteur : Mozes
Type boek : Historie, wetgeving
Primair aan : Israël, in de Wildernis bij de Sinai.
Sleutelvers : Lev. 19:2 “Heilig zult gij zijn, want Ik, de Here, uw God, ben heilig.”
Grote idee : God dienen als geheiligd volk

Priesterlijke wetten, dienst levieten, heiliging.

Opbouw boek

Het boek is ‘gespiegeld’, het begint staat tegenover het einde (als aanvulling) en het midden is de Grote Verzoendag.

Begin boek

1. Rituele offers
2. Priesterdienst
3. Rituele reinigingswetten

Einde boek

7. Rituele feesten
6. Heiliging van de Priesters
5. morele reinheidswetten

4. Grote verzoendag

8. Oproep tot trouw geloven

1. Rituele offers

“Want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel.” (Lev. 17:11)

Principe dat teruggaat naar Genesis. Bloed moet worden gestort voor de boetedoening.

- *Brandoffer* – mannelijk dier, compleet geofferd. Bronzen altaar. Complete vrijwillige overgave tonen.
- *Graanoffer* – vrijwillig offer, verschillende vormen. Meel, brood, graan. Ongerezen, ongezoet. De priesters mochten hiet van eten. Dankoffer.
- *Vredesoffer* – vrijwillig offer, dankoffer. Mocht alles zijn wat men maar wilde offeren. Bij dieren werden alleen het vet en de nieren geofferd, de priesters mochten een deel nemen van de dieren om te eten. De rest *ging terug naar de persoon* die het offerde.
- *Zonde-offer* – verplicht. Als bedekking van de zonde. Bloed werd in het heilige op het gouden altaar gesprengd. Restant ging buiten het kamp en werd verbrand. Zoals Christus ook ‘buiten de stad’ werd gebracht.
- *Schuldoffers* – voor specifieke, onopzettelijke, zonden.

2. Priesterdienst

- ordinatie van de priester
  - gekleed met heilige ornamenten
  - gezalf met olie
  - ingewijd met bloed
- eerste dienst
  - brandoffer, zondeoffer, vredesoffer
  - God liet vuur uit de hemel komen en verbrande de offers (acceptatie offers)
- zonde van de priesters
  - Nadab en Abihu, *vreemd vuur* op het altaar. Zonen van Aaron.
  - eigenmachtige godsdienst, “zelf doen/bepalen” hoe God gediend wordt
  - de Here reageert door vuur te zenden, zij overleven het niet(!)

3. Rituele Reinigingswetten

- Voedselwetten; reine dieren, onreine dieren
- wetten over moederschap, geboorte
- leprozen-wetten – Lepra werd gezien als representatie van zonde
- rituelen bij genezing leprolijder. → Lukas 5:13-14.
- lepra in een woning
- wetten over lichamelijke ziekten en problemen
  - zweren die uitbraken;
  - regels voor mannen;
  - regels voor vrouwen, bijv. rondom menstruatie

Dit waren zaken ‘van leven en dood’ wegens overdracht besmettelijke ziekten, virussen e.d. De hygiëne was in die tijd een groot probleem daarom waren deze regels mede noodzakelijk, ter bescherming van de mensen.

4. Grote verzoendag

- Jaarlijkse ceremonie – stier offeren als zondeoffer voor de priesters
- Bloed sprenkelen verzoendeksel
- De bok offeren, bloed sprenkelijk op verzoendeksel.
- De “zondebok” offeren, zonde van het volk op het hoofd leggen en de woestijn in sturen. In *beide* bokken zien we een beeld van Christus.
- Wetten over hoe en wanneer offers moesten worden gebracht.

5. morele reinheidswetten

- huwelijkswetten en seksueel gedrag, overspel, homoseksualiteit, enz.
- de eis tot heiligheid in het dagelijkse leven
- omgang met de burens, naasten
- sociale interactie
- eten van het vredesoffer
- respect voor de vreemdelingen
- zakelijke omgang met anderen

6. Heiliging van de Priesters

- van de priesters werd een nog hogere standaard geeist in de levenswandel en heiliging;
- alleen met een maagd huwen
- priester met 'een gebrek' mocht geen dienst doen in de tempel
- priester die lepra kreeg of anderszins onrein was kreeg verbod toegang tot de tempel
- alles wat ze offerden moest zonder enig gebrek zijn

7. Rituele feesten

- Paascha - 14^e dag van de 1^e maand, als herinnering aan de uittocht en beeld van het offer van de Here Jezus
- Ongezuurde broden - 15^e dag van de 1^e maand
- Eerstelingen feest – beeld van de Here Jezus opstanding.
- Wekenfeest – 50 dagen later. *Pinksteren, Heilige Geest*
- Feest der Bazuinen - 1^e dag van de 7^e maand. Vanwege het ..
- navolgende Grote Verzoendag op de 10^e dag van de 7^e maand.
- Feest van de Tabernakel (*loofhuttenfeest*) op de 15^e dag van de 7^e maand.
- Sabbatsjaar
  - elk 7^e jaar, rust voor het land;
  - elk 50^e jaar Jubeljaar. Schulden vergeven, slaven vrijheid, land terug geven. Een "reset".

8. Oproep tot trouw geloven en heiliging

- Zegen voor gehoorzaamheid aan het verbond
- Vloek over ongehoorzaamheid aan het verbond
- Heiligheid van geloften
- Heiligheid van de tienden voor de Here

Mozes begint buiten de tabernakel. In Numeri gaat dat verder ín de Tabernakel, nu God een 'systeem' had geboden waarbinnen God en mens samen gemeenschap kunnen hebben.

Numeri

Auteur	: Mozes
Type boek	: Historie, wetgeving
Primair aan	: Israël → volgt de reis richting Kanaan, adhv de pleisterplaatsen.
Sleutelvers	: Numeri 33:1 “pleisterplaatsen der Israëlieten”
Grote idee	: de 40 jaar in de woestijn van Sinaï tot aan Kanaan.

Overzicht

- Vorbereiding bij de Sinaï
  - organisatie van de stammen, de volkstelling (“nummeren”)
  - opstelling van het kamp, stammen rondom de Tabernakel
  - offer van de stammen tbv de Tabernakel-dienst
  - wijding van de levieten
  - het vieren van het Pascha (1 jaar na de Exodus)
  - voorbereiding reis naar Kanaan – Wolk en Vuurkolom volgen
  - zilveren trompetten maken en gebruik er van
  - vertrek bij de Sinaï – hoofdstuk 10.
- Verzet (“murmereren”) onderweg
  - na drie dagen(!) beginnen ze te klagen.. “waren we maar weer in Egypte”
  - voedsel, maar ook een plaag, de Here slaat hen daarmee. Zelfs Mirjam en Aaron klaagden samen met het volk. Beklaagden zich over Mozes’ vrouwen, over hun ‘positie’.
  - Mozes “*kan het gejammer niet meer aanhoren*”, 70 oudsten benoemd.
- Falen bij Kadesh (de verspieters)
  - verspieters gaan 40 dagen Kanaan bekijken
  - 10 verspieters geven verslag dat ze ‘het land niet in kunnen nemen’, beweren dat er ‘reuzen’ wonen in het land; mensen beginnen angstig te worden, klagen, roepen ‘we gaan liever dood’ ..
  - 2 verspieters, Jozua en Kaleb, bemoedigen de mensen en zeggen ‘neem het land in’. Zeggen geen vrees te hebben, “God heeft ons het land in onze macht gegeven”. Mensen weigeren willen zelfs Mozes afzetten en terug naar Egypte(!)..
  - God ‘verhoort’ ze, maar niet zoals ze hadden verwacht:
“*Geen van de mannen die mijn heerlijkheid gezien hebben, en de tekenen die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, en die Mij nu reeds tienmaal verzocht en naar mijn stem niet geluisterd hebben, zal het land zien, dat Ik onder ede aan hun vaderen beloofd heb! Ja, niemand van hen, die Mij versmaad hebben, zal het zien.*”
(Num. 14:22-23).
    - de volgende generatie zal geen actieve herinnering hebben aan Egypte;
    - de volgende generatie gaat olv Jozua en Kaleb, getrouwe mannen.
- Rebellie
  - Rebellie van Korach, Datan en Abiram, willen leiders zijn, wilden (als levieten) de priesterdienst doen. De Aarde opent en ‘slokt ze op’ (soort van ‘*sinkhole*’ idee).
  - God maakt Aaron en zijn zonen de Hogepriester, zijn staf komt wonderbaarlijk tot leven en bloeit.
  - Mozes slaat de rots ipv er tegen te spreken en zegt “Ik geef u water”. Ook Mozes en Aaron zullen daarom het beloofde land niet meer ingaan. De rpts was een beeld van de Here, en het slaan van de rots was “nogmaals christus kruisigen”.

- Ontmoediging
  - Edomieten die hen tegenwerken (afstammelingen Ezau)
  - de route om Edom heen was veel lastiger en zwaarder, mensen raakten ontmoedigd en kwamen wederom in opstand tegen God en Mozes. → vrurige slangen. Koperen Slang. De Here Jezus wees op de koperen slang en zei dat Hij net zo op een paal zou worden geplaatst en mensen die naar Hem opkeken zouden worden genezen, geheeld.
  - Koning Moab wil vervloekingen door Bileam, hij kon dit niet. En zegende Israël in plaats van hen te vervloeken.
  - Bileam geeft advies aan Koning Moab om hen te verleiden tot afgoderij met Moab. Bileam kon hen niet vervloeken, maar ze brachten een vloek over henzelf door de afgoderij.
- Nieuwe begin
  - De oude generatie was verdwenen.
  - Mozes moet het volk wederom tellen
  - Mozes vraagt God een nieuwe leider aan te wijzen → Jozua wordt gekozen “een man, van geest vervuld [...] leg op hem van uw heerlijkheid, opdat de gehele vergadering der Israëlieten het hore” (Num. 27:18-20)
  - Mozes houdt een toespraak, roept de mensen op de Kanaanieten en hun afgoden te verdrijven en het land in te nemen.

De belofte aan Abraham gaat vanaf dat moment vervuld worden.

Deuteronomium

Auteur	: Mozes
Type boek	: Historie, wetgeving
Primair aan	: Israël → de nieuwe generatie van Israël, 2 ^e keer de wet
Sleutelvers	: Deut. 6:5 “De Here uw God liefhebben met hart, ziel en kracht”
Grote idee	: Een review van de geschiedenis en de wet, voorbereiding voor het ingaan in het land Kanaan, oproep tot dienst aan God.

Overzicht

- Geschiedenis Israël
De geschiedenis is van belang, om vooruit te gaan moet je weten waar je wortels liggen, waar je ‘vandaan komt’
  - Begint vanaf Sinaï.
  - Aanwijzing van de leiders
  - Falen bij Kadesh
  - God’s ongenoegen over de 1^e generatie
  - Hoe God voorzag tijdens de jaren in de woestijn, “het heeft jullie aan niets ontbroken”.
  - Het verslaan van Sichon en Koninkrijk van Og in Basan
  - Baalpeor (Bileam, Moabieten) – “Jullie ogen hebben het gezien”
  - Vergeet het niet! Onderwijs de geschiedenis.
“neem u ervoor in acht en hoed u er terdege voor, dat gij de dingen die gij met eigen ogen gezien hebt, niet vergeet, en zij niet uit uw hart wijken zolang gij leeft; maak ze aan uw kinderen en kindskinderen bekend” – 4:9
  - Herinner de Wet en het verbond (4:11)
- Herhaling van de Wet (voor de nieuwe generatie) van hfst 5-26
Gezien de tijd waarin men leefde waren deze wetten en regels zeer geavanceerd, van een hoogstaand niveau en ter bescherming van de burgers.
  - De tien geboden
  - Het verlangen van God dat Israël Hem dient vanuit het hart (5:29)
  - “Hoor Israël, de Heer uw God liefhebben” – 6:4-5
  - waarschuwingen tegen afgoderij (11:16-17)
  - wetten en regels over de aanbidding, de (valse) profeten
  - wetten over regering en autoriteiten, toekomstige leiders/koningen
  - instelling van vrijsteden
  - regels voor oorlogsvoering
  - regels voor het sociale leven, rechtspraak, bescherming van slaven, buitenlanders, armen, de maat van straffen en hoe om te gaan met dieren
- God’s Wil geopenbaard en Vernieuwing van het verbond
  - Toekomstige ceremonie in het beloofde land op de berg Ebal en Gerazim. Twee bergen, ‘tweelingberg’, die tegenover elkaar lagen. Een natuurlijk “amfitheater”. Vloek over ongehoorzaamheid, zegen over gehoorzaamheid.
Sterke symboliek:
    - Ebal was droog en dor, beeld van vloek – 6 stammen die vloek spreken
    - Gerazim was groen en van veel water voorzien – 6 stammen zegen spreken

- Waarschuwing dat ze het verbond niet zullen kunnen houden, profeteert dat ze hun vrijheid zullen verliezen en in gevangenschap zullen gaan (ballingschappen) en wereldwijde diaspora (28:64) **)
  - God **dwingt niemand** Hem lief te hebben. Als mensen de afgoden willen volgen kunnen ze dat doen (vrije wil immers) dan houdt Hij ze niet tegen maar de gevolgen zullen de mensen zelf moeten dragen.
  - Opdracht het Verbond te houden. (30:15-16) want dan zullen ze Zijn zegen ontvangen.
- Mozes' laatste woorden
  - Bemoedigen volk en Jozua, wijst op de Belofte van God dat het land aan hen gegeven is
  - Mozes schrijft en leert het volk een laatste liede
  - Mozes zegent het volk
    - “Welzilig zijt gij, Israël; wie is aan u gelijk? Een volk, verlost door de Here, die het schild uwer hulp en het zwaard uwer hoogheid is. Daarom zullen uw vijanden veinzen u hulde te brengen, en gij zult op hun hoogten treden.” (Deut. 33:29)
  - Mozes mag het beloofde land zien maar mag er niet in gaan.
    - Hij sterft op 120-jarige leeftijd
  - Jozua wordt de nieuwe leider en gaat het volk het land in brengen.

De Wet van Mozes wordt hier afgesloten.

**) vaak wordt gesteld dat de boeken van Mozes en andere boeken uit het OT pas tijdens de ballingschap geschreven zijn “want dit had niet voorzien kunnen worden” zeggen de (ongelovige) theologen en ‘wetenschappers’, alsof dus de profetie achteraf pas op schrift was gesteld.

Vergeeten wordt, dat Mozes ook in de verre toekomst profeteerde:

“De Here zal u verstrooien onder alle natiën van het ene einde der aarde tot het andere; aldaar zult gij andere goden dienen, die noch gij noch uw vaders gekend hebben: hout en steen. Gij zult onder die volken geen rust vinden noch een rustplaats voor uw voetzool; de Here zal u daar een bevend hart geven, ogen vol heimwee en een kwijnende ziel. Zonder ophouden zal uw leven in gevaar verkeren; des nachts en des daags zult gij opschrikken en van uw leven niet zeker zijn. Des morgens zult gij zeggen: Was het maar avond; en des avonds: Was het maar morgen – vanwege de vrees, die uw hart vervult, en vanwege het schouwspel, dat uw ogen zien. De Here zal u op schepen naar Egypte terugbrengen langs de weg, waarvan Ik u gezegd had: Gij zult die nooit weerzien; gij zult daar aan uw vijanden als slaven en slavinnen te koop aangeboden worden, maar er zal geen koper zijn.” (Deut 28:64-68)

Zie in dit verband ook:

- **Wanneer en door wie is de Thora geschreven?**
<https://bijbelstudie.info/wanneer-en-door-wie-is-de-thora-geschreven/>
- **“De Here zal u verstrooien” – De Profetie van Mozes en Israëls Ballingschap**
<https://bijbelstudie.info/de-here-zal-u-verstrooien-de-profetie-van-mozes-en-israels-ballingschap/>

Jozua

Auteur : Jozua (de Here redt, de Here is mijn redder)
Type boek : Historisch
Primair aan : Israël
Sleutelvers : 21:43-44 “Al het land aan Israël gegeven”
Grote idee : Het land innemen volgens de belofte van de Here.

“Alles gebeurde zoals beloofd” Jozua 21:45.

Overzicht

- Land binnengaan
  - voorbereiding
    - God's bevestiging - God bereidt hen voor, 1:5. Jozua wordt door God als Mozes beschouwd “Ik zal je niet verlaten”
    - Opdracht aan Jozua - Wees Sterk! Volg de Wet – 1:6
    - Het Volk commiteert zich aan Jozua en de Here.
    - Uitzending 2 spionnen, door Rachab gered toen ze werden ontdekt in Jericho. Als beloning werd zij gespaard.
    - Kanaaniëten waren *bang* voor Israël, zo ontdekten de spionnen.
  - passage door de Jordaan
    - De passage zou niet zomaar plaats kunnen vinden, de Jordaan was een obstakel maar God gaf een wonder door de rivier droog te laten vallen nadat ze geloof toonden door een ‘eerste voet’ te zetten – 3:17.
    - herdenkingsteken gebouwd nav de doortocht, ter herinnering en doorgeven aan volgende generaties wat er gebeurd was.
    - Jozua werd hierdoor ‘groot gemaakt’ onder Israël. Jozua had, i.t.t. Mozes, geen last van rebellie onder het volk.
  - Reiniging
    - in de woestijn werd het verbond niet altijd gehouden, zoals bijv. de besnijdenis. Daarom wordt deze opnieuw ingevoerd – 5:8. Gilgal. Symbool van hoe God werkt, na de *redding de heiliging*. Het oude wordt achtergelaten.
    - Viering *pascha*. Op de 40^e ‘verjaardag’ van de Exodus.
- Inname van het land, drie campagnes
Campagne duurde ongeveer zeven jaar
  - centrale campagne
    - Joz. 5:13-14 ontmoeting met de “Bevelhebber van het leger van de HEERE”. Verschijning van de Here zelf. Strategie hoe Jericho te veroveren.
    - De verovering van Jericho is *militair* gezien geen goed plan,.. zo verover je een stad toch niet, zou je denken? Het toont het volk: “De Here voert de strijd”.
    - De nederlaag bij Ai – door de zonde van één man, Achan. Jericho was ‘met de ban geslagen’ en hij name rooftocht.

- Ai wordt verslagen toen de zonde weggedaan was;
- Gibeonieten – bedrog van Israël, vals verbond. Ze deden alsof ze een ‘ander volk’ waren.
- zuidelijke campagne
  - Coalitie van vijf koningen tegen Israël, die eerst Gibeon aanvielen omdat ze die als een bedreiging zagen wegens het verbond met Israël. Israël verslaat de vijf koningen en doet zijn verbond, ook al is het op valse gronden, gestand.
    - “Zon sta stil” Joz. 10:13-14. “De Heer vecht voor Israël”.
- noordelijke campagne
  - Verbond koningen, leger met paarden en wagens. Iets waar Israël niet over beschikte en niet eerder strijd tegen hoefde te leveren
  - Overwinnen de Koningen en hun legers bij Merom.
- bezit van het land
  - verdelen van het land onder de stammen
    - drie stammen aan de oostkant van de Jordaan
    - Juda dominant in het Zuiden
    - vrijsteden aangewezen
    - steden voor de priesters (Levi)
  - dispuut over het altaar
    - stammen in het Oosten bouwen eigen altaar. Terwijl er slechts één altaar is, bij de Tabernakel. Zij beginnen, zo lijkt het, een *eigenmachtige godsdienst* daarmee. De andere stammen verzamelen hun leger om er op af te gaan. Blijkt echter een ‘gedenkteken’ te zijn en er is vrede tussen de stammen. (Joz. 22:26-30)
  - dood van Jozua
    - “En zie, ik ga heden de weg van heel de aarde, en u weet met heel uw hart en met heel uw ziel dat er geen enkel woord van al de goede woorden die de HEERE, uw God, over u gesproken heeft, onvervuld gebleven is. Alles is uitgekomen voor u, geen enkel woord ervan is onvervuld gebleven.” (23:14).
    - oproep trouw te zijn aan het verbond
    - waarschuwing tegen ontrouw
    - “Kies dan heden wie gij dienen zult” (24:15)

Hiermee is het in bezit nemen van de erfenis “voltooid”.

Richteren

Auteur	: Samuël
Type boek	: Historisch
Primair aan	: Israël, transitie
Sleutelvers	: Richt. 21:25 “geen koning (..) ieder deed wat goed was in eigen ogen”
Grote idee	: Falen om de Kanaanieten volgens de opdracht volledig te verdrijven, God’s genade door het ontstaan van ‘rechters’ waardoor ze uit de handen van de vijanden bleven.

Donker, chaotisch. Geen Koning of leider. De rechters waren meer militaire leiders dan gewone rechters.

Overzicht

- Begin van het falen
  - Israël’s compromissen
    - Victorie onder leiding van Juda, gedeeltelijk falen doordat tegenstanders beschikten over ijzeren strijdwagens;
    - Vijanden niet uitgedreven
    - Belasting heffing op kanaanieten en niet uitdrijven. Geldelijk gewin ipv hen verdrijven.
  - Israël’s veroordeling
    - Richt. 2:1-2 → Een engel spreekt namens de Here een veroordeling uit in Gilgal. De “mensen huilden” maar bleven compromissen sluiten.. berouw zonder actie!
  - Israël’s voortzetting
    - nieuwe generatie, 2:7, 10 → onder Jozua dienden ze de Here, “die de Here niet kende”. De voorgaande generatie had dus gefaald in het onderwijs over de geschiedenis en de kennis van en over de Here.
    - Ze verlaten de Here en gaan de afgoden dienen..! Ze provoceren de Here daarmee tot boosheid over hun gedrag.
- Cyclus van falen
  - proces “naar beneden”
    - falen vijanden verdrijven
    - *assimilatie* met kanaanieten
    - afgoderij *door* assimilatie.
    - God levert hen uit aan hun vijanden (*tuchtiging*).
Immers, keuze was: zegen of vloek?
    - Bekering → Richter 2:16.
    - Richt. 2:19 → zodra de richter overleed, keerden ze terug naar de afgoderij en zonde.
  - patroon (7 cycli)
    1. Mesopotamië → Otniël (schoonzoon Kaleb)
    2. Moabieten, Ammonieten → Ehud (“linkshandig”), Samgar (gebruikte een prikstok!)
    3. Kanaanieten → Debora en Barak.
    4. Midianieten → Gideon.
    5. Abimalech, zoon van Gideon, wil koning worden. Sterft.
    6. Ammonieten → Jefta, Elon, Abdon
    7. Filistijnen → Simson. Filistijnen zijn dé grootste vijanden. Tragisch verhaal doordat Simson zich mengt met de Filistijnse vrouw(en), brak alle regels van het nazireeërschap (dode leeuw aanraken, wijn, enz). Bracht uiteindelijk aan het eind van zijn leven grotere schade aan de Filistijnen toe dan ooit door hun tempel te vernietigen.

- De staat van falen
  - Falen van individuen
    - Micha → afgodenhuis met beelden, maakte een van zijn zonen priester van de afgoden, huurde een Leviet in als priester. De leviet had hier nooit in mogen meegaan. Laat de totale afval zien van Israël.
  - Falen van Levieten → zie Micha
  - Falen van Dan
    - namen hun erfdeel niet volledig in bezit, wilden een makkelijker erfdeel. Werden de eerste stam die officieel de afgoden gingen dienen. Richt. 18:30.
  - Falen van Benjamin
    - gedrag als dat van Sodom en Gomorra.
    - aanleiding voor totale oorlog tegen Benjamin vanuit de andere stammen.
  - Falen van de 12 Stammen
    - gelofte andere stammen dat ze hun eigen dochters niet aan Benjamin huwen;
    - vermoorden andere volksgenoten en gaven de vrouwen en dochters aan Benjamin!
  - Falen van het leiderschap

Ruth

Auteur : Samuël (waarschijnlijk)
Type boek : Historisch
Primair aan : Israël
Sleutelvers : Ruth 4:14 “gezegend zij de Heer die u niet zonder lossen heeft gelaten”
Grote idee : Richteren → David. In donkere tijden wordt genade geschonken door God.

Brug van de situatie zonder koning, ieder die doet wat goed is in eigen ogen naar de situatie van Koning David, de dynastie van Israël die wordt gevestigd.

Overzicht

- Ongehoorzaamheid (*zonde en leidt tot de dood*)
  - hongersnood → tijd van de Richteren.
  - Vertrek naar Moab als vreemdelingen daar wonen → in principe een daad van *ongehoorzaamheid* van Elimelech.
  - De ‘korte tijd’ werd lange tijd, zijn zonen trouwen met moabitische vrouwen (1:2 v.v.) Orpa en Ruth. Elimelech sterft. Zoons sterven ook.
  - Naomi en haar schoondochters blijven als weduwen achter.
- Loyale liefde
  - hongersnood was voorbij in Behtlehem (“huis van brood”), Naomi keert terug.
  - Zegt tegen de schoondochters “blijf in Moab, .. trouw een man, bouw je eigen leven op”
  - Ruth weigert terug te gaan “uw volk is mijn volk, uw God is mijn God”. Dat kan alleen maar betekenen dat Ruth tot waar geloof was gekomen. Ze was bereid alles op te geven voor God en Zijn Volk.
  - “Noem mij Bitter” (Mara). Ze geeft God feitelijk de schuld van haar eigen falen en ongehoorzaamheid.
- Bethlehem
  - Oogsttijd → Ruth gaat aren lezen, was verplicht voor de armen deel te laten liggen. Lev. 19:9-10.
  - Ruth neemt zorg voor Naomi op zich door aren te lezen.
  - Boaz toont geen afkeer van buitenlanders, hij laat haar aren lezen op zijn land en nodigt haar uit dit te blijven doen “blijf bij mijn dienstmeiden – ik heb mijn mannen opdracht gegeven je niet aan te raken”.
  - Hij *zegt* haar wegens haar zorg voor Naomi, zijn verwante (oud-tante?)
- Boaz, de lossen
  - Naomi wist dat Boaz lossen zou kunnen worden en het familie-eigendom zou kunnen ‘redden’ (door het over te nemen).
  - Stuurt er op aan bij Ruth om Boaz te laten weten dat ze openstaat voor hem.
  - Ruth → dorsvloer bij Boaz “ga aan zijn voeten liggen”. Vraagt of hij haar wil lossen. Zeer ongewoon initiatief, maar Boaz gaat er in mee.
  - Boaz laat weten: er is nog een andere lossen, als hij niet wil lossen, zal ik het zeker doen. Oftewel: maak je geen zorgen, ik ga er voor zorgen dat het goed gaat komen met je.
  - Andere lossen wil niet lossen, wegens zijn erfenis – te klein om te verdelen over zover nakomelingen.
  - Boaz regelt de zaken ‘in de poort’ (dus onder getuigen, bij de stadsraad)

- Koninklijke huis van David
  - Boaz & Ruth krijgen een zoon, Obed. Obed was de grootvader van David.
  - Het veranderde Naomi volledig en ze was niet langer bitter – “Je dochter is beter dan zeven zonen”.
  - Het was niet slechts een mooi verhaal van een lossen en zijn vrouw en genade voor Naomi, het is het begin van het Koningshuis van David – Boaz & Ruth zijn de “voorouders van de Here Jezus”, als in dat Jozef uit het huis van David was.

Het boek laat zien dat God's liefde kan werken als mensen gehoorzaam zijn en Hem willen volgen.

1 & 2 Samuël

Auteur	: Samuël
Type boek	: Historie
Primair aan	: Israël op weg naar monarchie
Sleutelvers	: 1 Sam. 8:19-20 “de mensen weigerden Samuël te gehoorzamen wij willen een koning”
Grote idee	: de historie van richteren naar het koningschap van David.

1 Samuël

1 Samuël gaat m.n. over het samenvoegen van de 12 stammen onder één koning, Saul.

Overzicht

- Eli als richter en hogepriester
  - Hanna's gebed voor een zoon 1 Sam 1:10-11 en gelofte dat de zoon in dienst van God zal worden gegeven door haar.
  - Geboorte van Samuël 1 Sam. 1:20
  - Samuël afgestaan aan Eli om God te dienen
  - Zonen van Eli waren corrupt 1 Sam. 2:12, 17, gehaat door de mensen.
  - Samuël geroepen tot profeet 1 Sam. 3:19-20
  - God geeft aan, via Samuël, dat Eli geoordeeld wordt vanwege het feit dat hij zijn zonen hun gang liet gaan terwijl hij wist van hun corruptie
  - Filistijnen vallen het land in → volk gaat met de Ark in de strijd.. 1 Sam. 4:3.
  - Zonen van Eli sterven, Ark wordt afgenomen door Filistijnen, Eli sterft. 1 Sam. 4:18 Hogepriester is weg, de ark is weg, de zonen van de hogepriester zijn weg.. het volk kijkt naar de jonge Samuël en verwacht dat hij hen gaat leiden.
  - Ark → tempel van Dagon. Sturen de Ark terug naar Israël. 1 Sam. 6:13
- Samuël als richter, profeet en priester
  - Samuël brengt het volk terug naar God. 1 Sam. 7:3
  - Zijn zonen “wandelden niet in zijn wegen”..
  - Filistijnen verslagen 1 Sam. 7:13.
  - Saul als Koning gezalft 1 Sam. 9:2, een typisch ‘menselijke keuze’ als in dat hij het tye was dat het volk wilde als koning
  - Saul leidt het volk in de slag tegen Filistijnen, Saul tot Koning gemaakt 1 Sam. 11:14-15
- Koningschap van Saul
  - Saul's zonde tegen Israël
    - Offert zelf ipv Samuël, die de priester was! 1 Sam. 13:8-9. Hierdoor zal zijn Koningschap niet voor altijd zijn, zijn lijn wordt niet voortgezet;
    - Amelekieten *niet* in de ban gedaan, tegen God's wil in. Rebelle is als de zonde van hekserij, de Heer heeft je verworpen. 1 Sam. 15:23
  - Saul's zonde tegen David
    - Samuël krijgt opdracht David te zalven, in het geheim
    - David komt aan het hof, om Saul te entertainen en tot rust te brengen 1 Sam. 16:23
    - David & Goliath → David ‘de nationale held’ en Saul wordt jaloers 1 Sam. 18:8-9
    - David bleef loyaal ondanks meerdere pogingen Saul hem te vermoorden. Slaat op de vlucht, zondigt niet tegen Saul maar Saul blijft hem achtervolgen.

- Saul's zonde tegen zichzelf
  - de waarzegster in Endor 1 Sam. 28:6-7. Zijn rebellie leide uiteindelijk tot hekserij zoeken en volgen.
  - David bij de Filistijnen, trekt *niet* op met de Filisijnen tegen Saul.
  - Amalekieten ↔ David, 1 Sam. 30:6.
  - Dood van Saul (zelfmoord) 1 Sam. 31:2-3.

2 Samuël

Auteur	: Waarschijnlijk de profeten Nathan en Gad e.a.
Type boek	: Historie
Primair aan	: Israël tijdens het Koningschap van David
Sleutelvers	: 2 Sam. 5:12 David door de Heer aangesteld als koning en het Koningschap voor het volk en Israël's zaak.
Grote idee	: voortzetting historie van 1 Sam., focus op David, hoe hij aan de macht komt, in zonde valt. Consequenties er van.

Overzicht

- Triomfen van David (hfst 1-10)
  - Koning over Juda (Hebron)
    - Dood van Saul
    - David koning gemaakt over Juda, 2 Sam. 2:3-4. Stammenstructuur nog steeds groot.
    - Rebellie van Abner 2 Sam. 2:8-10, maakt zoon van Saul tot koning over 10 stammen, resultaat → burgeroorlog. 2 Sam. 3:1
    - Abner keert terug tot David. Dood zoon van Saul.
  - Koning over Israël (Jeruzalem) 2 Sam. 5:3
    - Triomf over de *Jebusieten* (Jeruzalem ingenomen). Jeruzalem lag niet alleen militair strategisch, ook politiek. Het lag op de grens van Juda (David) en Benjamin (Saul's stam) en meer naar het Noorden.
    - Oorlogen tegen de Filistijnen en verslaat hen
    - Brengt de Tabernakel en de Ark naar Jeruzalem 2 Sam. 6:17
    - God's verbond met David 2 Sam. 7:8, 16 → *centraal* in het Verlossingsplan! Koningschap voor *Eeuwig* voor David. Davidische verbond.
    - David's compassie voor de kleinzoon van Saul. 2 Sam. 9:1. Adopteert hem. Nb. David was getrouwd met een dochter van Saul.
    - Victorie over de Ammonieten
- De tragedie van David (hfst 11-12)
  - Thuis, terwijl hij *in de strijd had moeten zijn* 2 Sam. 11:1.
  - Batseba, 2 Sam. 11:2,4 "en nam haar".
  - Verwekt een kind bij haar. David laat haar man (Uria) door Joab zodanig in de slag opstellen dat hij sterft. Doelbewust. Moord om zijn eigen wangedrag te verdoezelen. Neemt Batseba tot vrouw.
  - Natan confronteert David met zijn zonde. David bekent zijn zonde én heeft berouw. 2 Sam. 12:13. David mocht blijven leven, maar er waren consequenties. "Het zwaard zal je huis nooit meer verlaten". Wat je zaait, zul je oogsten.

- De problemen van David (hfst 13-24)
  - Familieproblemen
    - Amnon dwingt zijn halfzuster tot sex. Absalom haatte Amnon hierom en vermoord hem en vlucht.
  - Nationale problemen
    - Absalom in opstand tegen David, volksopstand, David vlucht. Niet zozeer uit angst voor zijn eigen leven maar om groot bloedvergieten in de stad Jeruzalem te voorkomen.
    - Absalom sterft in de strijd, David heeft groot verdriet – ook omdat het voor een groot deel zijn eigen schuld was dat een van zijn ‘favoriete zonen’ was gestorven.
    - Seba de Benjamiet in opstand, wordt gedood
    - hongersnood in het land, drie jaar ↔ 2 Sam. 21:1. Saul en de Gibeonieten. Wederom “wat je zaait zul je oogsten”. David zet de zaak met de Gibeonieten recht voor de Here.
    - Volkstelling → plaag over het volk. David wilde zich ‘groot’ voelen, zijn macht met cijfertjes onderbouwen, door het volk te tellen. Wantrouwen naar God en vertrouwen op eigen kracht. Profeet Gad → confronteert David hier mee. Drie keuzes:
      - zeven jaar hongersnood
      - vluchten drie maanden voor je vijanden
      - drie dagen pest in het land.
 David zegt “de Heer is genadig, ik kan niet kiezen als mens, laat de Here kiezen”
    - David koopt de dorsvloer 2 Sam. 24:24-25 voor een altaar voor de Here en offert voor de Here uit boetedoening. De dorsvloer wordt de ‘Tempelberg’.

1 Koningen

Auteur	: Mogelijk Jeremia, niet bekend
Type boek	: Historisch
Primair aan	: Israël voor de gevangenschap
Sleutelvers	: 1 Kon. 11:11-13 Salomo's koninkrijk verscheurd door ongehoorzaamheid
Grote idee	: De regering van Salomo, het verdeeld raken van het koninkrijk en de bediening van de profeet Elia.

1&2 Koningen waren oorspronkelijk één boek, één rol, net als Samuël.

Overzicht

- Koningschap Salomo (40 jaar)
  - Vestiging van het Koninkrijk (1Ko. 1-4)
    - Strijd om de troon, Adonia meent recht te hebben op Koningschap en neemt 'voorbereidingen' om koning te worden zonder hiertoe aangewezen te zijn. Was de 2e in lijn na Absalom. Nathan en Batseba → David. David kiest echter voor Salomo en laat hem tot Koning uitroepen.
    - Salomo toont genade aan Adonai, die zich aan het altaar vastgegrepen had.
    - Laatste woorden van David 2:1-2.
    - Salomo bidt om wijsheid 1 Ko. 3:9-10 om een goed Koning te zijn.
  - Bouw van de Tempel
    - David mocht de Tempel niet bouwen ("bloed aan de handen"). Salomo geeft opdracht de Tempel te bouwen die de Tabernakel vervangt. Opbouw identiek, attributen en inhoud ook. (5-8).
    - God daalt neert in de Tempel met Zijn Glorie. God belooft dat Jeruzalem voor altijd zijn huis zal zijn *ténzij* men de afgoden gaat dienen 1 Ko. 9:6-7.
  - Glorietijd en neergang van Salomo's macht
    - Salomons glorie 1 Ko. 10:23-25, wijd en zijd bekend vanwege zijn wijsheid.
    - Bezoek koningin van Seba. 1 Ko. 10. Eert God.
    - 1 Ko. 11:1-2 "vele vreemde vrouwen". Grote harem met 1.000 vrouwen uit allerlei volken die afgoden dienen, waardoor hij die goden naloopt en God niet volledig dient. God verdeelt het Koninkrijk, als gevolg van het 'verdeelde hart' van Salomo.
- Het verdeelde Koninkrijk (80 jaar)
  - Rehabeam en Jerobeam
    - Rehabeam → zoon Salomo. Kiest voor een "harde" heerschappij, volk komt in verzet tegen hem en scheidt zich af o.l.v. Jerobeam. 1 Ko. 12:20.
    - Jerobeam krijgt de kans God te volgen en zijn huis kan en mag koning zijn voor God maar Jerobeam kiest voor *afgoderij* (gouden kalveren). 1 Ko. 12:28-30. Israël, de 10 stammen, zijn vanaf het eerste moment de verkeerde weg op gegaan
  - Vroege koningen van Juda en Israël
    - Opeenvolging van goede en slechte koningen in Juda
    - Israël: o.a. Nadab, Omri, Achab. Geen enkele koning in Israël diende God. Achab was de ergste, in navolging van zijn vrouw Izebel, bouwt een altaar voor Baal. 1 Ko. 16:32-33.

- Bediening van Elia
  - Afgaande lijn Koningen
  - opkomst profeten die waarschuwen voor de afval van de Here God.
  - Elia → wonderen en tekenen, 1 Ko. 17:1; 18:20-21 (Karmel)
  - Elia's ontmoeting, hij wil sterven omdat het volk zich niet oprecht bekeert en Izebel hem een doodsb bedreiging doet 1 Ko. 19:4
  - Achab's verdorvenheid 1 Ko. 21:25-26, doodslag van zijn buurman
  - Josafat's (domme) verbond met Achab, laat zijn zoon met dochter van Achab huwen wat leidt tot grote problemen in Juda later.
  - dood van Achab.

2 Koningen

Auteur : Mogelijk Jeremia

Type boek : Historie

Primair aan : Israël

Sleutelvers : 2 Ko. 17:18-20

Grote idee : voortzetting geschiedenis Israël en Juda tot de ballingschappen

Overzicht

- Historie Noordelijk koninkrijk
  - Elia en Elisa
    - 7 wonderen van Elia, Elia opgenomen in de hemel
    - Elisa dubbel zoveel wonderen als Elia 2 Kon. 2:9
    - Elia en Elisa hadden een onderscheiden stijl. Elia's methode leek op Johannes, deie met hem werd vergeleken. Jezus' manier van bediening lijkt meer op Elisa.
    - Wilden het volk terug laten keren tot God, maar helaas lukte dat niet
  - Opstand Jehu
    - Gezalfd tot koning om het huis van Achab te verwoesten 2 Ko. 9:6-7 om profeten te wreken. Bracht Jehoram (Koning Israël) en Ahazia om het leven (Koning Juda) die ook een *kleinzoon* van Achab was.
    - Ook Izebel bracht hij om het leven alsmede andere zonen van Achab en zijn priesters.
    - Bracht de Baal-afgoderij tot een einde maar liet de gouden kalveren ongemoeid..
- Historie beide koninkrijken
  - Koningin Atalja, moeder van Ahazia, regentes/koningin.
    - Dochter van Achab. Brengt alle erfgenamen huis van David om het leven(!) inclusief haar eigen nakomelingen! De satan wilde deze lijn laten afsterven.
    - Joas wordt gered van de slachtpartij. Was een goede koning
  - Verschillende koningen tot Assyrische ballingschap (12-16)
  - Assyrische ballingschap (17)
    - 721 vC. Assyrie veroverd noordelijke rijk
    - Het volk was *gewaarschuwd* hiervoor 2 Ko. 17:12-13 ← *profeten*.

- Historie Zuidelijke koninkrijk

- Hizkia, Mannasse, Josia
  - Hizkia → 2 Ko.19:35. Assyriërs kunnen Juda niet overwinnen, door een wonder van God wordt Juda bewaard.
    - bewaren zaad van Juda
    - het volk Juda was (meer) trouw aan God, waaronder Hizkia
  - Mannasse → slechtste koning ooit voor Juda 2 Ko. 21:2. Voert afgoderij in. Dat terwijl hij zoon Hizkia was! Zelfs Moloch-dienst (kinderoffers) ingevoerd.
  - Josia → goede koning, gehoorzaamde de Here, “keerde niet af links of rechts”. Herstelde de godsdienst, reformatie. Profeet Jeremia. Samen probeerden ze de natie tot inkeer te brengen. De mensen bleven in het geheim de afgoden volgen.
- Nebukadnezar
  - Laatste koningen waren vazal-koningen. Wel uit het huis van Juda maar niet meer soeverein.
- Babylonische ballingschap 24:11,13
Bovenlaag wordt afgevoerd, alleen ‘het plebs’ blijft achter onder een vazal-koning.
- Jeruzalem verwoest 25:9,21 → grote verwoesting van Jeruzalem en de Tempel. Juda uit het land “verwijderd”.

De Here was zeer geduldig geweest met het volk, maar moest ze nu weg laten voeren uit het land wegens hun ongehoorzaamheid en afgoderij.

1 & 2 Kronieken

- Auteur : Waarschijnlijk Ezra
Type boek : Historie
Primair aan : Israël na de ballingschap, laatste boek in de Hebreeuwse Bijbel.
Sleutelvers : 1 Kro. 15:1-2 – plaats Tabernakel in Jeruzalem.
Grote idee : Historie vanaf schepping tot aan herstel volk na ballingschap, geeft hoop en bereid Israël voor op de komende Messias en Tempel.

Verschillen historische boeken

Veel overlap maar ook ook verschillen

Samuël, Koningen	Kronieken
Vanuit Koningshuis	Religieus
Koningen	Priester
Troon	Tempel
Politiek	Spiritueel
Menselijk standpunt	God's standpunt
Voor de ballingschap	Na de ballingschap
Menselijke regering	God's regering

Overzicht

- Historische genealogie
  - Adam tot Jakob
    - samengevat door namen op te sommen, veronderstelt voorkennis
    - zonen van Ezau
  - Koninklijke lijn David via Juda. Niet volgens geboortelijn. 1 Kro. 5:1-2.
    - Caleb
    - zonen van David
    - andere zonen van Juda
  - Stammen van Gilead
    - Ruben, Gad, Manasse
  - Priesterlijke geslacht Aaron 1 Kro. 6:49
  - Andere stammen Israël en Benjamin → dood Koning Saul. 1 Kro. 10:13-14.
- Historie Koning David
  - Prominente gebeurtenissen leven David
    - Kroning
    - Machtige mannen van David
    - Ark naar Jeruzalem 1 Kro. 16:1
    - God's verbond met David 1 Kro. 17:10-12 wijzend op Salomo maar bovenal op Jezus als Zoon van David.
    - David's overwinningen (veldslagen). Vermeld de zwakheden van David niet en ook zijn morele falen niet. Er wordt niets 'verborgen': het was al bekend. Hij wordt in zijn kracht getoond als ideale koning m.u.v. de volkstelling in 1 Kro. 21:1-8.

- Voorbereidingen voor de Tempel 1 Kro. 22:5. Maakte de plannen, verzamelde materialen (goud, bouwmaterialen).
  - taken levieten, priesters, enz. musici voor de eredienst, 1 Kro. 23.
  - militaire en ambtelijke apparaat
  - laatste woorden (aan Salomo) 1 Kro. 28:20
- Historie Koning Salomo (2 Kro.)
  - Tempel
    - Salomo als koning 2 Kro. 1:1 → een groots koning en koninkrijk
    - Salomo's wijsheid
    - bouw van de Tempel 2 Kro. 3:1 op de berg Moria (Izak)
    - inwijding Tempel, Here daalt neer in de Tempel 2 Kro. 5
  - Gebed Salomo bij inwijding Tempel 2 Kro. 6:21
  - Voorspoed en welvaart Salomo 2 Kro. 9:22-23
  - Dood van Salomo
- Historie Juda
  - Verdeling koninkrijk
    - Rehabeam's falen, splitsing rijk
    - Noordelijke stammen worden genegeerd, alleen Juda wordt gevolgd
    - Goede/slechte koningen van Juda, gedrag van de koningen
  - Juda's koningen goed/fout, geen verslagen Israël behalve verbond met Achab. Sommige details ontbreken in Koningen die we hier wel lezen, bijv. over Manasse's berouw na zijn gevangenschap.
  - Ballingschap
    - Jeruzalem verslagen
    - Vernietiging Tempel
    - Ballingschap (70 jaar)
    - Einde van het boek: Proclamatie Kores, opdracht herstel Tempel.

Hier eindigt de Hebreeuwse Tenach, 2 Kronieken is het laatste boek en het slotvers van de Tenach is dan "Wie nu onder u tot enig deel van zijn volk behoort – de Here, zijn God, zij met hem, hij trekke op." (2 Kron. 36:23).

Ezra en Nehemia

- Auteur : Ezra en Nehemia
Type boek : Historisch
Primair aan : Israël
Sleutelvers : Ezra 1:3, Kores laat ze naar Jeruzalem gaan en Tempel herstellen
Grote idee : verslag van terugkeer Israël (Juda) om de Tempel en de stadsmuur te herstellen.

Oorspronkelijk waren Ezra en Nehemia één boek.

Overzicht Ezra en Nehemia

Ezra

- Terugkeer onder Zerubbabel (uit het huis van Juda, koninklijke lijn)
  - Herstel Joodse Volk
    - Edict van Kores, koning van de Perzen, om de Tempel te herstellen.
    - Lijst/record van alle families die terugkeren
  - Verzet tegen het werk
    - fundering van de Tempel gelegd Ezra 3:11. Veel van ‘de ouderen’ waren echter teleurgesteld omdat de Tempel “niets” was vergeleken met de Tempel van Salomo (v.12).
    - Tegenstand van inwoners van het land die het werk frustreren.
Er waren in het land achtergeblevenen, w.o. de geassimileerde Joden en Israëlieten (Samaritanen). Vooral de samaritanen wilden herstel van de Tempel niet, mede met het oog op hun eigen ‘variant’ van het Jodendom. Schrijven de Koning van de Perzen (Artaxerxes) aan in een poging het werk te stoppen.
  - Bouw Tempel compleet
    - Hervatting van het werk Ezra 5:1-2.
    - Opnieuw permissie voor het werk aangevraagd, maar ze waren al begonnen met het werk omdat de profeten Haggai en Zacharia hiertoe hadden opgeroepen → 6:14.
    - Inwijding Tempel 6:16 “met vreugde”.
- Tweede terugkeer onder Ezra → *schriftgeleerde, schrijver*
  - Artaxerxes
    - Artaxerxes geeft geld, autoriteit voor herbouw
    - Ezra “Gezegend zij de Heer” 7:27-28
  - Reis van de Joden naar Israël
    - Lijst namen
    - Gebed om bescherming, Ezra 8:22-23
  - Ezra’s voorspraak, Ezra 9:5-6
    - zag dat het restant van het volk assimileerde, offers niet meer pleegde, enz. die in principe de vorige ballingschap had veroorzaakt!
    - Doet voorbede voor het volk, onderwijst het volk, neemt maatregelen om het volk te heiligen, Ezra 10:2-3.
  - Reformatie en bekering van het volk

Nehemia

- Herstel van de stadsmuur
  - voorbereiding werk
    - Nehemia ontvang schockerend rapport over toestand van de stad, Neh. 1:2-3
    - Nehemia's voorbede en verzoek aan de Koning
    - Bereid bevolking voor om de muur te herbouwen Neh. 2:18
    - organiseren van de bouw
  - verzet tegen het werk
    - inwoners beginnen bewoners te *bespotten*, vervolgens te bestrijden. Neh. 4:7-9
    - de herbouw moest gebeuren met wachters, met "in de ene hand een zwaard de andere de bouwmaterialen"
    - tegenstanders plannen een *aanslag* op Nehemia, die het doorziet
    - proberen met *bedreigingen* de bouw tegen te houden
  - afronding bouw muur
    - in 52 dagen was de herbouw gereed!
    - De vijand moest toekijken en 'erkennen dat God het werk zegende', Neh. 6:16
- Vernieuwing van het verbond

Nagenoeg elke generatie was een vernieuwing van het verbond noodzakelijk omdat men weer afdwaalde hiervan.

  - Nehemia en Ezra werkten samen, **herstellen de Wet**, lezen die voor.
    - In die tijd was voorlezing gebruikelijk, veel waren ongeletterd. Voorlezen, uitleg, begrip en toepassing van het gelezene. Wat bijv. ook voorgangers doen. Neh. 8:8
    - "De vreugde van de Here is jullie kracht!" Neh. 8:10.
God's woord volgen geeft vreugde!
  - Belijdenis door het volk, Neh. 10:29
- Bevestiging verbond
  - verzameling lijsten
    - lijst inwoners Jeruzalem
    - lijst priesters en levieten
  - inwijding of 'opdragen' van de stadsmuur
    - Neh. 12:27, door levieten
  - Correctie en herstel afdwaling
    - Nehemia keert terug naar Babel
    - Na tijd in Babel weer naar Jeruzalem. Neh. 13.
      - Eljasib, de priester, had in de Tempel een ruimte ingericht voor Tobia. Een vijand(!) van de herbouw nota bene (Neh. 6) maar familie van Eljasib.. Nehemia werpt Tobia de Tempel uit en reinigt de Tempel.
      - Tienden werden niet meer gebracht waardoor Levieten hun taak in de Tempel niet meer deden maar in het veld aan het werk waren
      - Mensen die de sabbat overtreden.
"Hebben ook uw vaders niet zo gedaan en heeft onze God niet daarom al deze rampspoed over ons en over deze stad gebracht? Zult gij nu nog heviger toorn gloed over Israël brengen door de sabbat te ontheiligen?"
      - wederom gemengde huwelijken → grijpt hier ook in.

Zelfs na de ballingschap slaagde het volk er niet in om de Wet te volgen, om gehoorzaam te zijn aan zelfs de meest basale wetten (Sabbat, Assimileren, Tienden voor de Tempeldienst). Nehemia had hier duidelijk gemengde gevoelens over en roept de Here aan en zegt 'herinner mij Here vanwege het goede dat ik heb gedaan'.

Esther

- Auteur : Waarschijnlijk Mordechai, haar oom, of Ezra
Type boek : Historie, zelfde periode als Ezra
Primair aan : Israël in de diaspora.
Sleutelvers : Esth. 4:14 “als gij in deze tijd blijft zwijgen [...] of gij niet juist met het oog op deze tijd de koninklijke waardigheid verkregen hebt”
Grote idee : Esther toont dat God voorziet door ‘gewone’ mensen en middelen en Hij stuurt de loop van de wereld, de gang van zaken. Geen wonderen, tekenen. God wordt niet eens genoemd!

Overzicht

- Joden bedreigd
  - Onttroning/verstoting van Koningin Wasti.
    - *Omdat ze het gebod van de Koning weigerde om voor hem te verschijnen (hij wilde met haar pronken), het werd als ‘verzet’ gezien, men was bang dat andere vrouwen dan ook hun mannen zouden ‘minachten’...*
    - *zoektocht naar ‘een jonge maagd’ die Wasti kan vervangen*
  - Esther gekozen (2:17)
    - Mordechai adviseerde niet te vertellen dat ze Joods was
  - Haman’s decreet
    - Haman eiste dat mensen voor hem bogen als hij passeerde.
    - Mordechai weigerde dat “hij was geen God en ook niet de koning”. Wekte wraakgevoelens op bij Haman, die daarom de Joden wilde uitroeien, Esth. 3:5-6.
  - Mordechai’s zorgen
    - Esth. 4:1 → Mordechai ‘in zak en as’, rouw.
    - Brengt zijn zorgen, de zaak, over naar Esther.
  - Het verzoek van Esther
    - Esther’s moed. Een vrouw in die tijd kon niet zomaar iets verlangen van haar man, laat staan dat de vrouw van de Koning zomaar binnen kon komen in zijn troonzaal. Dat was ‘tegen de wet’. Het kon haar de doodstraf opleveren.
    - Krijgt zijn scepter toegereikt en treedt binnen. Na gebed en vasten van het hele volk.
    - Haman en de Koning bij het feestmaal van Esther uitgenodigd
    - 2^e feestmaal.
- De Joden verlost
  - Mordechai verhoogd
    - Mordechai voorkwam een complot
    - Haman moet Mordechai verhogen, eren hiervoor → Esth. 6:11.
  - Executie van Haman
    - Esther onthult het plot van Haman, Esth. 6:14-7:10
    - Haman wordt opgehangen aan de galg die hij voor Mordechai had opgesteld
  - Decreet Haman buiten werking gesteld
    - Decreet kan niet worden teruggedraait, “Wet van Meden en Perzen”
    - Nieuwe wet: Joden mochten terugvechten, Esth. 8:11.
    - Joden versloegen hun vijanden ‘met het zwaard’.
  - Purim – Esth. 9:28, herinnering aan deze gebeurtenis.
  - Mordechai’s verhevenheid – Esth. 10:3, Mordechai in de plaats van Haman.

De Here spreekt niet in het boek, er wordt ook niet over Hem gesproken. Toch is het onmogelijk om, achteraf, niet te zien dat God werkt door Esther en Mordechai en God Zijn volk heeft bewaard.

Het is ook een les voor ons, dat God niet altijd door 'tekenen en wonderen' werkt, Hij wel degelijk werkt in ons leven. Zijn 'ongeziene hand' mogen we als we terug kijken dan soms herkennen.

Esther is het laatste historische boek (in onze indeling van de Bijbel).

- Ezra en Nehemia → volk in het land.
- Esther → volk in de diaspora. Waar het volk ook is, God is bij hen.

Het toont dat God zijn beloftes houdt aan zijn volk, dat Hij niet toestaat dat het volk verloren gaat.

Poëtische boeken

De boeken zijn per categorie georganiseerd, niet chronologisch. In de poëtische boeken staat vaak wijsheid centraal.

Verschillen historische en poëtische boeken

Historische boeken	Poëzie
Verhalen	Ervaringen
Actie en response	Gedachten en gevoelens
Tijd en plaats	Tijdloze principes
Nationaal	Individueel
Informatief	Devotie
Perspectief van buitenaf	Innerlijke perspectief

Job

Auteur : onbekend, vlgs Joodse traditie w.s. Mozes

Type boek : Poëzie

Primair aan : Gelovigen in elke tijd en plaats

Sleutelvers : Job 13:15; 23:10.

Wil Hij mij doden, ik blijf op Hem hopen; ja, mijn wandel wil ik voor Hem rechtvaardigen. [...] Want Hij weet, hoe mijn wandel is; toetste Hij mij, ik kwam als goud te voorschijn.

Grote idee : God leren vertrouwen ook tijdens het lijden, God's wijsheid is zo groot dat Hij vertrouwt moet worden en niet in twijfel getrokken.

Overzicht

- Aanval van Satan
  - Satan's beschuldigingen
    - Job was rechtvaardig, Job 1:1
    - Satan claimt dat de enige reden voor zijn geloof is dat God hem zo zegent en dat Job de Here zal vervloeken als al zijn zegen weggenomen wordt
  - Satan's aanval
    - Al zijn bezit en zelfs zijn kinderen worden in één dag weggenomen van hem
    - Zijn gezondheid wordt weggenomen – zelfs zijn vrouw zegt 'geef het maar op'
    - Job laat God niet los en aanbidt God, Job 1:20-22
  - Job's zorgen
    - Job's vrienden komen om hem te troosten door met hem te rouwen
    - Job doet zijn beklag, vervloekt de dag dat hij geboren is, Job 3:1-3

- Discussie met vrienden
  - Eerste discussie met vrienden
    - Elifaz
“rechtvaardige mensen overkomt dit niet, het zal wel door je eigen zonde zijn gekomen” → onschuldigen overkomt ook lijden! Deze aantijging is dus *niet* juist!
    - Bildad
“Als je zuiver en oprecht was geweest had God je niet verlaten”.
Job weerlegt: “Ik kan God niet ter verantwoording roepen! Wie ben ik om met Hem in discussie te gaan? Hoe zou ik dat doen zonder *mediator*”
    - Sofar
“Jij moet wel heel slecht zijn, je komt er nog goed mee weg.”
Job vraagt “Wat gebeurt er, als ik sterf?” → Leven na de dood.
  - Tweede discussie met zijn vrienden Elifaz, Bildad en Sofar.
    - Job spreekt: “*Iets dergelijks heb ik al vaak gehoord, gij zijt allen jammerlijke vertroosters. Komt er geen einde aan de ijdele woorden?*” - Job 16:1-2 (in het Engels is het “Waardeloze troosters zijn jullie”).
    - Ze blijven er bij “Je moet wel een slecht mens zijn”
  - Derde discussie met zijn vrienden Elifaz, Bildad en Sofar.
    - Wederom de beschuldiging dat hij een slechte en zondig mens is
    - Job beroept zich op God en hoe God hem zal zien en beoordelen: “Want Hij weet, hoe mijn wandel is; toetste Hij mij, ik kwam als goud te voorschijn. Mijn voet bleef vast in zijn spoor, ik hield zijn weg zonder af te buigen”, Job 23:10-11. Samengevat: “ik ben onschuldig, dit lijden is niet het resultaat van mijn zonden. Tot mijn dood is mijn geweten zuiver”
- Speech Elihu
  - Tot dat moment had hij niet gesproken maar was toehoorder
  - Spreekt tégen de andere vrienden én tegen een aantal statements, twijfels, van Job. “Ik ben nog jong en gij zijt hoogbejaard; daarom schroomde ik en vreesde u mede te delen, wat ik weet.”, Job 32 v.v.
  - Job en zijn vrienden antwoorden niet, maar God spreekt.
- Woorden van God zelf
  - Vanuit een wervelwind geeft God antwoord.
Job 38:1-4. “Geef jij antwoord, waar was jij toen de wereld geschapen werd?”, vraag na vraag wordt er op Job afgevuurd die hij niet kan beantwoorden.
  - Job geeft toe “Wat moet ik U antwoorden, ik leg de hand op mijn mond!”
  - God legt Job voor: “Welk recht heb jij om Mij te oordelen?”, Job 40:6-8
Wij zien alleen onze eigen kleine wereld, God ziet het volledige plaatje en weet alles. Er wordt gesproken over wezens die wij niet (meer) kennen.
- Conclusie
  - Job’s belijdenis
    - “Ik weet niet genoeg om God te bevragen, dingen te wonderlijk voor mij”
    - Job belijdt dat hij God onvoldoende heeft vertrouwd
  - God’s oordeel over de vrienden van Job
    - de beschuldigingen zijn onterecht
    - Job bidt voor Zijn vrienden
  - God’s zegen
    - zegen
    - dubbel zoveel als voorheen.

Job ontdekt, door de antwoorden -in vraagvorm- van God dat hij niet hoeft te weten waaróm hij lijdt als hij God kent. Een waar inzicht in God, gaf hem daarmee waar inzicht in hemzelf. Zij die God kennen, hebben de grootste zelfkennis en beseffen des te meer dat zij God nodig hebben.

Romeinen 7:18

Want ik weet, dat in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont. Immers, het wenssen is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet.

Onze eigen ónmacht beseffend, schuilen we bij, en vlúchten we naar, God.

Dubbele zegen

Dat Job *dubbel gezegend* werd is geen zegen op zijn acties, want hij zei ook “domme dingen” immers, en lijden lijdt eveneens niet tot beloning of zegen.

Het is niet zo dat God volgen automatisch leidt tot aardse zegen, integendeel. Dat blijkt het boek Job. De boodschap is dat we God moeten vertrouwen dat Hij weet wat hij doet, ook als wij tegenslagen ervaren.

Psalmen

- Auteur : Mozes, David, Asaf, Salomo, Ethan. W.s. samengesteld door Ezra
- Type boek : Poëzie
- Primair aan : Israël
- Sleutelvers : Ps. 100:1-2 “Juicht de Here, gij ganse aarde, 2dient de Here met vreugde, komt voor zijn aangezicht met gejubel.”
- Grote idee : Gebeden tot- en lofzangen op God. Een collectie van goddelijk geïnspireerde liederen en gedichten en dienen als een gids voor gelovigen in hun gebeden en lofzangen tot God.

Overzicht

De Psalmen hebben geen 'plot' het is een 'devotional'. Na de introductie volgen vijf delen die de eerste vijf boeken van Mozes weerspiegelen.

- Introductie
  - God's Woord “Gezegend is de man..” Ps. 1. Gezegend en draagt vrucht
  - God's gezegende, de Messias die komt Ps. 2., de komende Koning en hoe Hij verworpen wordt “Kus de Zoon”, onderwerp je aan Christus.
- Vijf delen
  1. **Genesis** – over de mens (Ps. 3-41)
    - De gevallen mens (menselijke natuur), Ps. 5:9-10
    - God's aandacht, denken aan- en liefde voor de mens, Ps. 8:3-4
    - De oppositie van de mens tegen God, Ps. 11:2 → vgl. de dagen van Noach
    - De Hoop van de mens op de redding, Ps. 18:1-3, 19:1,7
      - door/in het Woord;
      - door/in God zelf, Zijn reddende werk, Ps. 23:1-2, Redder, Herder
    - De Komende Koning, Ps. 24:7
    - Vergeving van zonde, Ps. 32:1-2
    - Een door God veranderd leven is ons vooruitzicht, Ps. 40:1-3.
  2. **Exodus** – verlossing (Ps. 42-72)
    - De Hoop van Israël, ps. 44:1-13
      - Verdrukking en gebondenheid
      - de Belofte van God's hulp, Ps. 46:1-3
    - Het vertrouwen van Israël
      - David's gebed – berouw en bekentenis van zijn zonde, Ps. 51:2-3
      - David's vertrouwen in God, Ps. 57:1-2
    - Israël's Verlossing
      - God leidt hen naar de Rots
      - God leidde hen door de Zee
      - God verlost hen zodat de andere volken Hem zouden kennen en prijzen
      - God leidt ze naar Sinäi, Ps. 68:7-8
      - God verlost zijn Volk nog steeds, Ps. 71:3-4

3. **Leviticus** – Heiligmaking (Ps. 73-89)

- Het Heiligdom en de Mens (hfst 73-84)
  - Het perspectief dat aanbidding geeft, Ps. 73:3, 16-17
  - Aanbidding geeft wijsheid, Ps. 77:13
  - Jeruzalem als Zijn woonplaats, David als Koning, Ps. 84:1-2, 10
  - Het Huis van de Heere is een zegen voor de mens. Ps. 84:1-2, 10
- Het Heiligdom in relatie tot God
  - Alle natieën zullen God aanbidden
  - Zijn Heilige nzullen Hem prijzen, Ps. 89:5,7

4. **Numeri** – de toekomstige rust (Ps. 90-106)

- Binnengaan in de rust (hfst 90-95)
  - leer van wie het hart verharden, Ps. 95:6-8
  - 40 jaar in de woestijn, zij mochten de rust niet ingaan, 95:10-11, waarschuwing niet als hen te zijn.
- Vieren Zijn Rust
  - laat de schepping juichen, Ps. 96:11-13
  - ware rust wordt gevonden in vergeving van de zonde, Ps. 101:10-12
  - God brengt zijn volk vanuit gebondenheid in de rust, Ps. 105:43-45

5. **Deuteronomium** – God en Zijn Woord (Ps. 107-150)

- God's werk prijzen, Ps. 107:8
  - een verzameling liederen (het 'Hallel'), Ps. 113:1-3
- Lof op God's Woord, Ps. 119, bijv. 119:103-105.
  - Langste hoofdstuk in de Bijbel
  - Bijna elk vers over God's Woord
  - alfabetische psalm naar de 1^e letters van Hebreeuwse alfabet
- God prijzen in lofprijzing
  - Lieder met "stijgende niveaus", omhoog gaan. Deze liederen werden gezongen als het volk *opging* (letterlijk), oftewel *omhoog* ging, naar Jeruzalem. Ps.122:1-4.
  - Einde van het boek, de 'conclusie': Halleluja, Prijs de Here – Ps. 150:1-2, 6.

Halleluja

samengesteld woord, Hebreeuws:

- "hallel" = prijs

- "Ja" = de Here (Jahweh)

Spreuken

- Auteur : Salomo (eventueel anderen bijdragen geleverd)
Type boek : Poëzie
Primair aan : Iedereen, universeel
Sleutelvers : Spr. 1:7, “de vreze des Heren is het begin van de wijsheid”
Grote idee : De zegeningen door leven naar Gods wijsheid en wijsheid van vorige generaties.
Dit zijn de beste kansen op een goed leven.

Overzicht

Belangrijk te weten: Spreuken zijn principes, geen beloften. Spreuken tonen ‘oorzaak en gevolg’. Er zijn geen garanties als een ‘doe dit en dan..’. We moeten wel rekening houden met de complexiteit van het leven. Spreuken wijst een weg op ‘de beste kansen in het leven’. Kijk naar Job, ondanks zijn gehoorzaamheid aan God, ging het leven toch anders. Spreuken bevat algemene aanwijzingen.

- Leven naar Wijsheid (1-9)
  - Wijsheid begint met de ‘vreze des Heren’ want *in Hem* is Wijsheid te vinden.
  - Wijsheid vereist dat we luisteren naar de woorden van voorgaande generaties, Spr. 1:8-9. We moeten leren van de geschiedenis
  - Speeches ‘aan zijn zoon’.
    - Blijf weg van slecht gezelschap, zoek wijsheid. Spr. 1:10, 15-16
    - Blijf weg van ‘de vreemde vrouw’, Spr. 2:16-18.
    - Vrees en vertrouw de Here, Spr. 3:5-7. Vertrouw op je eigen inzichten niet.
    - Kies het pad van de wijsheid, Spr. 4:10-12
    - (nogmaals) de vreemde vrouw en overspel, Spr. 6:32-33.
Een weg waarvan je niet kunt terugkeren want het heeft consequenties. Overspel baart “vrucht”: kinderen uit overspel geboren, verbroken relaties, geschaad vertrouwen.
  - Speeches van ‘vrouwe Wijsheid’
    - Gevaar van het negeren van Wijsheid, vgl. 1:30
    - Wijsheid roept het uit naar de mensheid, Spr. 8:33-36
    - Wat zul je kiezen, wijsheid of dwaasheid? Spr. 9:1-16
- God gegeven wijsheid met betrekking tot gedrag (10-29)
Naar onderwerp verdeeld:
  - **Alcohol** – Spr. 23:29-30. Spreuken maakt duidelijk: er komt domweg niets goeds van drank en het is het tegengestelde van wijsheid;
  - **Woede** – Spr. 29:22. Woede en zonde gaan hand in hand.
  - **Kinderen** – Spr. 22:6. Opvoeding is een belangrijk onderwerp in Spreuken
  - **Schulden** – Spr. 22:7. “De rijke heerst over de armen, en de man die leent, is een knecht van de uitlener.”
  - **IJver versus luiheid** – Spr. 21:5.
  - **Geven** – Spr. 22:9. God wil dat we genereus zijn
  - **Gezondheid** – Spr. 16:24. Geestelijke gezondheid heeft invloed op de lichamelijke gezondheid.
  - **Integriteit** – Spr. 19:1. Rijkdom is niet alles, integriteit is veel meer waard
  - **Vreugde** - Spr. 17:22.
  - **Rechtvaardigheid** - Spr. 21:2-3. *Rechtvaardigheid* is belangrijker dan offers

- **Luiheid** - Spr. 24:30-32. Als je kijkt naar de vruchten van iemand die lui is, kun je daar een belangrijke les van leren: “het levert niets op”. Het leidt tot chaos.
- **Huwelijk** - Spr. 18:22. “Wie een vrouw vond, heeft iets goeds gevonden en gunst van de Here verworven.”
- **Armoede** – Spr. 13:18. Wijsheid geeft de grootste kans op een goed leven. Dat wil niet zeggen dat mensen die in zonde leven niet in rijkdom kunnen leven. Rijkdom is (ook) vaak het gevolg van anderen uitbuiten en onderdrukken (Geld is de wortel van alle kwaad, 1 Tim. 6:10). Maar armoede is, wanneer je werkt en wijs met je middelen om gaat (meestal) te voorkomen.
- **Trots en nederigheid** – Spr. 16:18-19. Blijf uit de buurt van trots!
- **Spreken** – Spr. 15:1-2.
- **Waarheid en leugen** – Spr. 14:25. “Een betrouwbaar getuige is een redder van levens, maar wie leugens blaast, is een en al bedrog.”
- **Rijkdom en Weelde** – Spr. 13:11. Wie door werken rijkdom verwerft doet niets verkeerd. Wie door oneerlijke praktijken en zonde weelde verwerft doet iets wat geen echte waarde oplevert, het ‘slinkt weg’.
- Agur’s verlangen naar wijsheid (Spr. 30:2-3)

“Ik weet niets, ik heb kennis nodig van het heilige Woord”

  - God is een schild – 30:5-6
  - Bidt om “voldoende om te leven”, niet te rijk, niet arm.
  - Waarschuwing aan de nakomende generatie met “een trotse blik”, Spr. 30:12-13. Ze hebben gebrek aan kennis en zijn er nog trots op ook.
    - “Er is een geslacht, dat zijn vader vervloekt en zijn moeder niet zegent, een geslacht, dat rein is in eigen ogen, maar niet van zijn vuil is gewassen; een geslacht met trotse ogen en opgetrokken wimpers; een geslacht, welks tanden zwaarden, welks gebit messen zijn, om de ellendigen te verteren, zodat er geen meer zijn in het land, en geen nooddruftigen onder de mensen.”* (Spr. 30:11-14)
  - Agur’s viervoudige wijsheid
    - 4 dingen te wonderbaar;
    - 4 dingen die de aarde niet kan verdragen;
    - 4 kleine dingen die wijs zijn
    - 4 dingen met ‘een statige gang’
- Gedicht over de deugdzame vrouw
  - Aan koning Lemuël (Salomo?), van zijn moeder.
    - “De profetie die zijn moeder hem leerde”*
  - wijsheid voor een koning
    - Kijk uit voor immorele vrouwen
    - Kijk uit voor de bedwelmende wijn omdat het je beoordelingsvermogen aantast
    - Wees een rechtvaardige rechter, geef de armen dezelfde rechten als de rijken en mensen met connecties..
  - De Deugdzame Vrouw – “dit is de vrouw waar je naar moet zoeken”, Spr. 31:10-31. Alfabetisch gedicht, net als de Psalmen. Het gedeelte is niet om vrouwen te frustreren. Het is geen *maatstaf*, maar een *doel* waar je aan kunt spiegelen.
    - “Bedrieglijk is de bevalligheid en ijdel de schoonheid, maar een vrouw die de Here vreest, die is te prijzen.”*

Prediker

Auteur	: Salomo
Type boek	: Poëzie
Primair aan	: Alle gelovigen, universeel
Sleutelvers	: Pred. 1:2-3 “Alles is ijdelheid”
Grote idee	: leven zonder God is een ‘tranendal’, leeg en frustrerend. Als je een leven leeft alleen voor deze wereld, voor dit leven, het hier en nu, is het een leeg leven; Vergeleken met een leven met God.

Introductie

Salomo spreekt hier uit eigen levenservaring, hij leidde op zeker moment een leven ‘zonder’ God en ontdekte dat als je in je leven van alles najaagt zonder je oog op God gericht te houden je een leeg leven leidt. Hij trekt uit zijn leven in eerste instantie de verkeerde conclusies (hoofdstuk 3-9) maar leert toch de belangrijke lessen (9-12) uit zijn eigen ervaringen.

Overzicht

- Introductie
  - Leven onder de zon – een leven voor het ‘hier en nu’
  - Wat de Koning had nagestreefd of ondervonden:
    - **Kennis** – Pred. 1:17-18. “In veel kennis is veel verdriet”. Soms is veel weten reden voor verdriet. Maar onwetendheid is niet altijd een zegen uiteraard! Kennis of opleiding maakt je echter niet gelukkig.
    - **Plezier** – Pred. 2:1-2. Plezier maken, feestjes, alleen plezierige dingen doen? Het maakt je niet gelukkig, het brengt geen vervulling in je leven.
    - **Wijn** – Je zorgen verdrinken, .. ook dat werkt niet!
    - **Vrouwen** – Salomo had 1.000 vrouwen in zijn harem. Maar ook dat maakte hem niet gelukkig. Integendeel, het bracht hem op een dwaalspoort en afgoderij.
    - **Projecten** – Pred. 2:4-6. “grote werken, huizen, wijngaarden en tuinen”. Alle enerie die je hebt in je werk steken? Dat als je ‘doel in je leven’ stellen? Ook dat is leeg en brengt geen geluk voor een mens.
    - **Weelde en Rijkdom** – Pred. 2:8-9. “Zilver en goud, schatten. En ook mijn wijsheid was nog steeds bij mij”. Een man van aanzien, bewonderd en vereerd door anderen. Maar wat brengt het je als je meer hebt dan iedereen, de wereld aan je voeten ligt? Het maakt hem niet gelukkig.”Alles was ijdelheid”. Het was allemaal voor niets.
  - De frustrerende realisatie dat
    - Iedereen sterft, wijs of niet;
    - Iedereen wordt vergeten, 2:16; de wijze sterft net als de dwaas. Je nalatenschap gaat naar een ander, en wat doet die er mee? Wat als dat een dwaas is? “Alles is voor niets en ik haat mijn leven”.
  - Het Goede Leven
    - Om van het leven en je werk te genieten moet het inhoud, een diepere betekenis, hebben, dan is het uit de hand van God. Pred. 2:24.

- Lege en inhoudsloze bezigheden
  - De onjuiste observaties van Salomo
    - Alles wat gedaan is, wordt ongedaan gemaakt. Pred. 3:1-2.
    - De dood komt voor iedereen, Pred. 3:19-20. Voor mens en dier. Stof keert terug tot stof. De houding van veel ongelovige mensen: “het is allemaal zinloos, we gaan allemaal dood, we zijn als de dieren”.
    - “De wereld bestaat uit verdrukten en verdrukters”, Pred. 4:1. Wie gelooft weet dat er echter een rechtvaardig oordeel komt en God een ieder recht zal doen naar zijn daden.
    - Het is zelfs zinloos naar een wijze vrouw te zoeken.. Dit zegt meer over hem dan over de vrouwen die hij in zijn harem had, ze waren afgodendienaars maar hij had hen gekozen!
    - Slechte mensen hebben niet alleen het slechte maar ook het goede, en de goede mensen overkomt het slechte. Pred. 8:14. In Spreuken zie je deze sombere beschouwing niet. Salomo constateert “dit is niet rechtvaardig!”
    - De dood is het einde, in het bijzonder van de aardse reis uiteraard. Pred. 9:5-6. Dat de ziel voor eeuwig blijft leven lijkt hem hier te ontgaan.
  - De Wijze observaties van Salomo
    - Een eenvoudig leven is beter dan een leven vol stress om maar meer te verzamelen, “al het zwoegen, alsook alle bekwaamheid in het werk, is louter naijver van de een op de ander [...] Beter is een handvol rust dan beide vuisten vol zwoegen en najagen van wind.” Pred. 4:4, 6
    - investeren in relaties is belangrijker dan rijkdom, Pred. 4:8-9 “Twee zijn beter dan een”. Offer niet alles op om materieel er op vooruit te gaan, zoek mensen om in te investeren, in relaties (vrienden, partner, enz).
- Lessen (wijsheid) getrokken hieruit
  - Mensen zullen nooit een *betekenisvol leven en levensvervulling* vind in werk als God er niet bij betrokken is. Pred. 8:17. Door te werken zul je het geluk niet vinden. Je moet het niet ‘onder de zon’ zoeken maar naar bóven kijken
  - We zullen nooit God volledig begrijpen maar moeten Hem vertrouwen, Pred. 11:5.
  - Doe het werk dat God je gegeven heeft te doen, dat voorhanden komt. Investeer in goede dingen, je weet niet of het rendeert maar laat het aan God over en geniet ondertussen van je leven. Pred. 11:6; 11:9-10. “Verwijder de zorgen uit je hart”.
  - Volg God in je jonge jaren, wacht niet tot je oud bent geworden. Pred. 12:1. Je tijd kan zomaar ingekort worden en het leven wordt alleen maar moeilijker als je ouder wordt; je ‘verhard’ je hart alleen maar als je ouder wordt.
- Conclusie
  - De conclusie na dit alles is: “Van al het gehoorde is het slotwoord: Vrees God en onderhoud zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen. Want God zal elke daad doen komen in het gericht over al het verborgene, hetzij goed, hetzij kwaad.”, Pred. 12:13-14. Zorg dat je je niet (meer) richt op dit aardse, richt je op God.

Een tijdloos en relevant boek, ook vandaag. Het beschrijft een leven zonder God en hoe moedeloos je daar van kunt worden, hoe leeg dat leven is. En dat terwijl er een ánder leven mogelijk is. Een leven mét God, een leven dat je leven vult met vreugde.

Hooglied

Auteur	: Salomo
Type boek	: Poëzie
Primair aan	: Israël (en alle gelovigen)
Sleutelvers	: Ho. 5:16 “dit is mijn geliefde”
Grote idee	: de zegen en vreugde van een goddelijk huwelijk. Een liefdeslied die de liefde, ook lichamelijk, beschrijft tussen een man en vrouw en/in een goddelijk huwelijk. Het is typologisch ook een beeld van de liefde van de Here voor de gelovigen.

Introductie

Je kunt het boek op verschillende manieren benaderen (credits H.A. Ironside).

- letterlijke benadering zie ook Hebr. 13:4. Het huwelijk is een goddelijke instelling;
- dispensationeel het beeld dat God het volk Israël tot vrouw neemt.
- verlossing de relatie tussen Christus en de Gemeente, vgl. Ef. 5:31-32
- geestelijk de relatie tussen een individu en de Here, vgl. 2 Ko. 11:2

Overzicht

1. Ontmoeting met de Herder
  - begint tijdens de bruiloft (1:4)
  - flashback, naar het verleden
    - verbrand door de zon, voelde zich niet zo mooi of verzorgd (1:6), “de kinderen van mijn moeder”, klinkt als “Assepoester”, met de boze stiefmoeder;
    - de herder vindt haar prachtig (1:8-10).
    - de herder heeft geen schapen (1:7), “waar weidt jij je schapen?”
  - terug naar de bruiloft
  - weer een flashback, 2:9
    - ga mee naar de wijngaard, het is voorjaar
    - besluiten te gaan trouwen maar de herder moet eerst tijdje weg, 2:17 “schiet op”
2. De Koning arriveert
  - de herder was al een tijdje weg, 3:1-3. “Ik zocht hem, maar vond hem niet”
  - terwijl ze werkt in de wijngaard, arriveert de Koning, 3:6,9. Stopt en stapt uit de wagen.
  - De Koning blijkt de Herder te zijn, 3:11, hij had zich als herder vermomd en vraagt haar ten huwelijk, 4:7-12.
  - Zij accepteert zijn aanzoek
  - Het huwelijk wordt gezegend, 4:16-5:1, door God.
3. De onblusbare liefde
  1. na de wittebroodsweken wil de bruid terug om haar familie te bezoeken, terug naar het land, de Libanon. 7:11-12
  2. de mensen zijn zeer verbaasd over haar, dat zij de vrouw van de Koning is, 8:5
  3. voorheen had ze een laag zelfbeeld en was verlegen. Haar liefde was meer waardevol dan ook maar iets anders, 8:7.

God zegent het huwelijk, Hij geeft de liefde tussen man en vrouw. Maar op dezelfde manier volgde de Here Jezus dit patroon, 8:14 “kom snel terug!”. Openb. 22:20. Hij kwam als een ‘gewoon’ mens, een herder, en ging heen om terug te keren als Koning en Zijn Bruid tot zich te nemen.

Grote Profeten

Groot of Klein = afhankelijk van hoe lang het boek is.

Jesaja

Auteur	: Jesaja
Type boek	: Profetie
Primair aan	: Juda
Periode	: 765-680 v.C., inleiding boek (1:1); Per. van 2 Kon. 15-20; 2 Kron. 26-32
Sleutelvers	: Jes. 1:18 “Je zonden zullen wit als sneeuw zijn”
Grote idee	: God’s oordeel over Juda en de naties en profetie van de komst van de Messias

Jesaja wordt wel ‘de Bijbel in miniatuur’ genoemd. Het heeft 66 hoofdstukken en verdeling komt overeen met oude en nieuwe testament(!). Jesaja = de Heer is mijn Redder, Jes. 12:1-2

Overzicht

- Profetisch
  - Profetie van oordeel 5:24-25, 10 stammen als illustratie
  - De roeping van Jesaja, 6:1-8
  - bevrijding en herstel van Israël, door Immanuel, 7:14; 9:6;
  - Profetie over andere steden en staten:
    - Babylon, Damascus, Egypte enz.
    - God is de God van de hele aarde, universeel oordeel – 24:1 “De Heer maakt de aarde leeg”. Maar herstelt ook de wereld;
    - Hij zal de satan vernietigen, 27:1
  - “Wee” over Jeruzalem, 31:4 – vertrouwen op Egypte; 28-33
  - Toekomstige oordeel, 34:2, en herstel, 35:10
- Historisch
  - *Terugkijken* – Assyrie dat de tien stammen wegvoert en
  - de *invasie* in Juda – Hizkia die Jesaja gehoorzaamt, 37:33-35. De Heer beschermt Jeruzalem tegen de Assyriërs.
  - *Vooruitkijkend*
    - de vijftien jaar extra van Hizkia, 38:4-6.
    - Delegatie Babylon, Hizkia toont ‘zijn’ rijkdom aan hen. Babylon was toen nog niet machtig maar in opkomst. Profetie (39:5-7) “dit wordt allemaal naar Babylon weggevoerd worden”.
- Messiaans
  - De stem die roept, 40:3 → Johannes de Doper!
  - Troost voor Israël, 41:10
  - De komende “Knecht des Heren”, 42:1
  - de verhoring van de Here, en Zijn lijden voorafgaand. 52:13-14.
  - het lijden voor de zonde van het volk, 53:4-5
  - plaatsvervangend lijden van de Here, 53:6-7 – “een lam naar de slachtbank”
  - zondaars worden opgeroepen redding te zoeken bij de Here, 55:6-7
  - de dienstknecht wordt als Koning gekroond en de Nieuwe Hemel en Aarde zullen Hem aanbidden, 66:22-23

Jeremia

Auteur	: Jeremia
Type boek	: Profetie
Primair aan	:
Sleutelvers	: Jer. 25:8-9, 11 “Nebukadnezar .. hele land een woestijn”
Grote idee	: Jeruzalem’s val, en bewenen ervan in Klaagliederen.

Overzicht

Jeremia was ‘een laatste waarschuwing’ aan Juda

- Introductie: Jeremia’s roeping
  - Voor zijn geboorte al gekozen voor zijn taak door de Here – 1:4-5
  - Bang en onzeker, als jongeman, te spreken als profeet
  - De Here bevestigde hem – 1:7-9 “ik ben met u, mijn woorden in uw mond”
  - Een ‘negatieve’ boodschap, maar ook een boodschap van opbouw: “Ik stel u heden over de volken en de koninkrijken om uit te rukken en af te breken, om te verdelgen en te verwoesten, om te bouwen en te planten.”, 1:10.
  - de mensen zullen ‘tegen je zijn’. 1:19. Ze zullen je bestrijden maar niet overwinnen.
- Profetie om volk te berispen en waarschuwingen
  - Juda had de Here verlaten en de afgoden nagelopen, 2:11-13. Gebroken vaten kunnen geen water vasthouden;
  - Geestelijk overspel, het verbond verbroken, 3:20
  - waarschuwingen van de Here, die ze hardnekkig negeerden. 6:16-17 “Vraag naar de oude paden – wij zullen daar niet in wandelen”.
  - Juda dacht dat Jeruzalem altijd veilig zou zijn ‘omdat de Here Zijn huis nooit zou laten vernietigen’ – dat was een grote vergissing. 7:13-14. Ze vertrouwden op een gebouw, niet op God zelf.
  - Jeremia werd de ‘huilende profeet’ genoemd omdat hij erg vaak emotioneel was, 9:1. Illustratie van de linnen gordel, 13:1-11 “Jullie zijn nergens meer goed voor”.
  - Verhaal van de pottenbakker. 18:6. “Jullie zijn als klei in mijn hand, maar zullen gebroken moeten worden”, 19:10-11.
- Profetie over de val van Jeruzalem
  - Tegen de slechte koningen – 22:25;
  - Tegen de slechte herders van het volk – 23:1-2;
  - Profetie over de Goede Herder, de Goede Koning – 23:5-6. “de Here onze gerechtigheid.”, de Messias.
  - Tegen de valse profeten – 23:32.
  - De mensen streden tegen Jeremia en zijn impopulaire profetie – 26:8-9, de mensen wilden hem doden en vervolgden hem.
  - Nebukadnezar neemt Jeruzalem in – 27:12, “onderwerp je”
  - Belofte terugkeer naar het land. 32:36-37.
  - Verwoestig van de stad – 39:6-8.
- Profetie na de val van Jeruzalem
  - niet iedereen was meegenomen, ze krijgen de opdracht ‘blijf in het land’ – 42:10-11. “Ga niet naar Egypte”, 42:15-16, “je zult daar sterven”.
  - De bevolking vlucht, in meerderheid, desondanks toch naar Egypte, en dwingen Jeremia mee te gaan. Geen van hen keert terug naar het beloofde land. 44:13-14.

- Profetie over vijandige landen
  - “Maar Ik zal voor uw ogen aan Babel en alle inwoners van Chaldea al het kwaad vergelden dat zij Sion hebben aangedaan, luidt het woord des Heren.” - 51:24.
- Slot: Jeruzalem verwoest
  - Jojakin werd gespaard – 52:31-33. De lijn van het Koningshuis van David werd bewaard.

Klaagliederen

Een 'gedicht' waarin Jeremia het volk en het lot er van beklagt. Het is geschreven aan het overblijfsel van Juda, rond 580 v.C.

*Het zijn de gunstbewijzen des Heren, dat wij niet omgekomen zijn,
want zijn barmhartigheden houden niet op, elke morgen zijn zij nieuw, groot is uw trouw!*
(Klaagliederen 3:22-23)

Het boek treurt over de verwoesting van Jeruzalem en God's volk, maar vind hoop in de genade en het vertrouwen in God.

Het boek is een alfabetisch gedicht, naar het Hebreeuwse alfabet.

- Jeruzalem's benarde situatie – 1:1
- De Woede van de Here – 2:5
- Jeremia's verdriet – 3:48-51
- De Woede van de Here – 4:11
- Jeruzalem's gebed – 5:19-21

Ezechiël

Auteur	: Ezechiël
Type boek	: Profetie
Primair aan	: de Joden in Ballingschap (2 Kon. 24-25)
Sleutelvers	: Ez. 39:28 “ze zullen weten dat ik de Here God ben”
Grote idee	: De glorie van God gaat verloren in/voor Israel. Verslag van visioenen en profetie van de Here aan Zijn volk over de ballingschap, hun toekomst en de Glorie van God.

Ezechiël (592-570 v.C.) is na de val van Jeruzalem, en hij gaat mee in de diaspora naar Babylon tijdens de *eerste* wegvoering van ballingen. Hij is dus profeet “tijdens de ballingschap” in Babel.

Overzicht

- Eerste visioen en roeping van Ezechiël
    - eerste groep ballingen
    - visioen bij de rivier Kebar Ez. 1:1
      - een storm van vuur vanuit het Noorden. Het kwaad komt altijd uit ‘het Noorden’ in profetie;
      - vier dieren met vier vleugels en vier gezichten. Cherubim. Ez. 1:5-6. Ze hadden het gezicht van een mens, leeuw, os en adelaar. Dit zijn ‘attributen van God’.
        - Mens: intelligentie
        - Leeuw: kracht en koninklijk
        - Os: in staat tot zwaar werk, lichamelijke kracht
        - Adelaar: Goddelijk, hoog verheven
    - De Here Jezus wordt ook zo getoond:
      - Mattheus: de leeuw
      - Markus: de dienstknecht, de Os
      - Lukas: de Mens
      - Johannes: de Adelaar, de goddelijkheid.
    - Een “wiel binnen een wiel”, een beeld dat wielen toont die snel alle kanten op kunnen, niet in lijn maar haaks?
    - Een Troon boven hen, de verschijning van een man er boven. Regenboog er boven. Ez. 1:28, de Glorie van God.
  - De Here roept Ezechiël op Zijn woorden te spreken tot het volk maar tevens zegt de Here “ze zullen niet luisteren”. Ez. 3:4,7. Hij wist op voorhand dus al dat zijn profeteren niet bepaald tot een grote opwekking zou gaan leiden.
- Oordeel over Jeruzalem
  - Ezechiël bouwt een model van Jeruzalem en de strijd er omheen. Ez. 4:1-2. Hij ‘spreekt tot de stad’, 14 maanden lang, en hongert zichzelf nagenoeg uit.
  - Zijn haar afscheren, en het verdelen over drie – verbrandt een deel, snij een deel stuk, gooi een deel in de wind. Beeld van wat er gebeurde met het volk.
  - Visioen van de *afgoderij* in Jeruzalem. Ez. 8:3-4.
  - De Glorie van God (*Shekina*) verlaat de Tempel, Ez. 11:22-23, en de stad Jeruzalem en gaat naar het Oosten waar Babylon is.
  - De valse profeten zeggen ‘Jeruzalem zal nooit vernietigd worden’ (spreken Ezechiël dus tegen) en claimen dat er vrede is in Jeruzalem. Ez. 13:16

- Ezechiël's vrouw sterft en hij mag er 'niet over rouwen' omdat het een teken is dat God de Stad en Tempel zal wegnemen en er geen rouw over bedreven mag worden. Ez. 24:16-18; 24:21-23
- De toekomst van de naties
  - Veel **volken** waren blij over de ondergang van Jeruzalem, maar zij zullen geoordeeld worden, Ez. 25:6-7. Meerdere van de profeten bevestigen dat ze verantwoordelijk gehouden zullen worden voor hun onderdrukking van Israel.
    - **Tyrus** - Ez. 28:2-9. Beeld van de trotse heersers in deze wereld. Zijn trots is zo groot dat hij als type of beeld van de satan wordt gebruikt, Ez. 28:14-16 die dergelijke trots inspireerde;
    - Egypte – Ez. 29:3-9. Arrogantie heeft een prijs!
  - Dal van de dorre doodsbeenderen, Ez. 37:13-14, ondanks de vernietiging is en blijft er hoop. Ze zullen opstaan uit het graf en wonen in het Land Israel.
  - Gog en Magog en hun aanval op Israel. Ez. 38:16. "In de laatste dagen". Dit is nu nog niet gebeurt maar spreekt over de toekomst. Ez. 39:3-4 "julie zullen vallen op de bergen en aan de beesten gevoerd worden". Gog en Magog, Mesek en Tubal. Wie ze zijn? "Uit het Noorden" (beeld van het kwaad) dus bij letterlijke interpretatie denkt men vaak aan bijv. Rusland, Assyrië.
- De Tempel, aanbidding en de Stad
  - Jeruzalem is inderdaad vernietigd, de valse profeten bleken leugenaars;
  - Ezechiël ziet de Nieuwe Tempel en moet het opmeten;
  - de Glorie van God vult de Nieuwe Tempel. Ez. 43:4-5.
  - vanuit de Tempel stroomt water tot een rivier die de wateren en "de zee geneest". Ez. 47:8-9. De vloek die op de aarde rustte wordt teruggedraaid. Ez. 47:12. Bladeren aan de bomen ter genezing → Openbaring, Nieuwe Jeruzalem. Op. 22:1-2. Die hoop zagen we ook eerder in Ez. 11:16-17.

Daniël

- Auteur : Daniel
- Type boek : Profetie, Geschiedenis
- Primair aan : Joden in de Ballingschap, 605-530 v.C., adel/koninklijk afgevoerd naar Babel
- Sleutelvers : Dan. 4:17, God is 'in control'. *opdat de levenden mogen weten, dat de Allerhoogste macht heeft over het koningschap der mensen en dat geeft aan wie Hij wil, ja, zelfs de nederigste onder de mensen daarin aanstelt.*
- Grote idee : Geschiedenis en profetie m.b.t. de heerschappij van de heidense koninkrijken tot 'het einde der tijden' en toont God's soevereiniteit over alle naties.

Overzicht

- Historisch
  - Daniel's beslissing
    - gevangenschap van Daniel, Dan. 1:1,3
    - vastbesloten de Wet te houden en geen onrein voedsel te nemen, Dan. 1:8
  - De droom van Nebukadnezar, Dan. 2:3-4
    - Nebukadnezar eist zowel de droom als de uitleg te horen van de waarzeggers en wijzen, op straffe des doods... Daar behoorden ook Daniel en zijn vrienden toe!
    - Daniel wordt door God de droom en uitleg geopenbaard:
      - gouden hoofd, Babylon
      - zilveren armen en borst, Meden en Perzen
      - buik en heupen van brons, de oude Grieken
      - Benen van ijzer, Romeinen → 2 benen, rijk werd *gesplitst* in 2 delen, oost en west
      - Voeten van leem en ijzer, hersteld Romeinse Rijk
      - de Rots die alles verplettert, God's Koninkrijk.
  - De vrienden van Daniel, Dan. 3
    - buigen niet voor het beeld, Dan. 3:18-19
    - in de oven geworpen maar overleven het doordat de Engel des Heren met hen is, Dan. 3:28.
  - De trots van Nebukadnezar
    - zag zichzelf als 'leider van de wereld', enorme trots. Zijn 'boom' zal worden omgehakt en hij wordt vernederd. Dan. 4, totdat God hem herstelt.
      - historisch betrouwbaar, ziekte van Nebukadnezar.
    - Nebukadnezar komt tot inzicht, Dan. 4:37.
  - Het feest van Belsassar (*zoon Nebukadnesar*)
    - groots feest, eist de tempelschatten om daar uit te drinken (*blasfemie*). Dan. 5:1-2
    - schrift op de muur, Dan. 5:26-28, "Mene, mene, *tekil ufarsin*." (Engels: "Perish")
      - Mene = God heeft uw koningschap geteld en er een einde aan gemaakt;
      - Tekel = gewogen en te licht bevonden;
      - Peres = koninkrijk is gebroken en aan de Meden en Perzen gegeven.
    - Belsassar verleent Daniel eer, maakt hem de 3^e van het rijk, maar hij sterft 's nachts terwijl er invasie Meden en Perzen is.
  - Daniel's trouw
    - Decreet dat Daniel en andere Joden verbiedt te bidden tot God, Dan. 6:10, wat hij echter toch doet.
    - Wordt gearresteerd en in de leeuwenkuil geworpen en bewaard, Dan. 6:22.

- Profetisch
  - Visioen van de beesten
    - Leeuw (met vleugels), Beer, Luipaard, beest met ijzeren tanden. Vier koningen. Dezelfde als het beeld van Nebukadnesar.
    - Uit 'Rome' komt een kleine hoorn, de antichrist, Dan.7:25. "Tijd, Tijden en een halve tijd".
  - Visioen van de Ram en de Geit
    - Ram en de Geit → Meden en Perzen, de Grieken ← Alexander de Grote.
    - De kleine hoorn. ← Antiochius Epiphanes (Griek). Verontreinigt de Tempel. epiphanès is Grieks voor "verschenen" (God), type van de antichrist die ook de Tempel zal gaan ontwijden.
  - Visioen van de 70 jaarweken
    - $70 * 7 \text{ jaar} = 490 \text{ jaar}$ tot de 'meest heilige komt'.
"Zeventig weken zijn bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtredding te voleindigen, de zonde af te sluiten, de ongerechtigheid te verzoenen"
    - Eerst 69. Dan. 9:25-26. *"Weet dan en versta: vanaf het ogenblik, dat het woord uitging om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen tot op een gezalfde, een vorst, zijn zeven weken; en tweeënzestig weken lang zal het hersteld en herbouwd blijven, met plein en gracht, maar in de druk der tijden."* (samen: 69)
    - Dood van de Messias.
    - Er is één week overgebleven van 7 jaar. Dat is een *toekomstige* periode. Dan. 9:26-27.
  - Visioenen van de Here
  - Visioen van Griekenland
    - Rijk van Alexander de Grote en hoe dat in 4 delen wordt verdeeld.
    - Daniel 11 vertelt aan de Joden wat er gebeurt in de periode dat God 'zwijgt'. In Dan. 11:20-31 wordt beschreven wat Antiochius Epiphanes gaat doen met de Tempel. De Here Jezus verwijst hier ook naar.
  - Verdrukking en oordeel
    - Komst van de antichrist, Dan. 11:36.
    - Grote Verdrukking, Dan. 12:1.
    - Oordeel en opstanding, Dan. 12:2-3.

Daniel is bij het bestuderen van de profetie zeer belangrijk. Zeker gezien in combinatie met Openbaringen.

Kleine Profeten

Hosea

Auteur	: Hosea
Type boek	: Profetie
Primair aan	: Tien stammen
Sleutelfers	: Hos. 14:14:1-4. De Here roept dat Hij van hen houdt en wil helen
Grote idee	: God's trouw en liefde voor Israël ondanks hun ontrouw
Tijd	: Uzzia – Hizkia, laatste jaren Syrische tijd, Jesaja – Zuiden, Hosea – Noord.

Het Boek Hosea is bij veel mensen wel bekend. Het boek toont de liefde van de Here God voor een 'ontrouwe vrouw', het volk Israël.

Het verhaal van God's trouw en liefde voor Israël ondanks hun ontrouw, wordt gesymboliseerd in Hosea's huwelijk met zijn ontrouwe vrouw, Gomer.

De namen van hun kinderen, die God's verwerping van het volk Israël, de tien noordelijke stammen, uitdrukken.

Gomer wordt vrijgekocht door Hosea (beeld van Israël)

Overzicht

Het boek valt in twee delen te verdelen:

1. persoonlijk (over Hosea en Gomer) en
2. nationaal, over het volk Israël (10 stammen, Noordelijke Rijk).

- Persoonlijk

- de *ontrouwe vrouw*. Hosea's eigen leven was het beeld van zijn boodschap. Hij kreeg opdracht een *ontuchtige vrouw* (Gomer) te trouwen en kinderen met haar te krijgen.

- Namen van hun kinderen

- De namen van de kinderen tonen dat God's genade 'verstreken' is en er oordeel over het volk gaat komen.

- Jizreël → God zal het huis van Jehu oordelen voor zijn geweld over Jizreël

- Lo-Ruchama → Geen genade meer (voor Israël)

- Lo-Ammi → Niet meer mijn volk, ik ben niet meer jullie God.

- Zijn vrouw haar val

- Gomer verlaat hem en gaat met andere mannen aan de rol..

- Hosea koopt zijn vrouw vrij

- door haar gedrag raakt ze in slavernij, Hos. 3:1, hij neemt haar desondanks in opdracht van God terug en toont God's genade, door Hosea heen.

- Hosea koopt haar terug uit de slavernij voor 15 zilverstukken.

- Hosea's gedrag, in opdracht van God, is een beeld van hoe God Zijn volk vrijkoopt en van het volk houdt.

- Nationaal
  - het ontrouwe volk en God's trouw aan het volk.
    - God is Heilig
      - God kan de zonde niet tolereren, Hos. 4:6-7 “gebrek aan kennis, ondergang”
      - Het volk wendt voor tot God terug te keren,.. Hos. 6:1-2. Ze denken daarmee God weer voor zich te winnen. God doorziet dit. Hos. 6:4-6.
      - Genezing is niet meer mogelijk, Hos. 7:1-2. God vergeet niet tenzij je om vergeving vraagt, Hij tolereert de zonde niet.
    - God is Rechtvaardig
      - Zonde kan voor een rechtvaardige God niet bestaan, hfst. 8-10, en moet daarom bestraft worden. De trompet kondigt het oordeel aan, Hos. 8:1; 10:13-14.
      - Net als Jeremia het eindoordeel aankondigde voor Juda, doet Hosea dit voor Israël. Maar het ‘wee’ is niet zonder hoop op herstel.
    - God is liefdevol
      - God verlangt naar zijn volk, Hos. 11:1-4 “ik trok ze uit Egypte”
      - Samaria zal verlaten worden, Hos. 12:14.
      - De uiteindelijke overwinning, de liefde van God voor zijn volk – Hos. 14:1-5. “Bekeer u, Israël, tot de Here, uw God, want door uw ongerechtigheid zijt gij gestruikeld. [...] Ik zal hun afkerigheid genezen, Ik zal hen vrijwillig liefhebben, want mijn toorn keert zich van hen af.”.

Het is God die zélf “actie onderneemt” en hen vrijkoopt, net als dat Hosea zijn vrouw vrijkocht.

Joel

Auteur	: Joel
Type boek	: Profetie
Primair aan	: Juda
Sleutelvers	: Joel 2:12-13. <i>“Bekeert u tot Mij met uw ganse hart [...] Scheurt uw hart en niet uw klederen en bekeert u tot de Here, uw God.”</i>
Grote idee	: de komende ‘dag van de Here’, oordeel gevolgd door zegen van God.
Periode	: geen datum of koning waar het aan gerelateerd is. Is verschil van mening over. Mogelijk een vroege profeet, in Juda, 835-796 v.C. Ofwel hij citeert veel andere profeten namelijk, ófwel hij is de bron voor anderen geweest. GBBC gaat uit van het laatste. Kort na Elia en Elisa.

Overzicht

Joel, aan het begin van het Koninkrijk Juda, zegt dezelfde dingen aan Juda als Jeremia aan het einde van het koninkrijk Juda: als Juda haar wegen niet veranderd, zal het oordeel komen.

Door de geschiedenis heen is Juda gewaarschuwd voor het oordeel dat zou moeten komen als ze niet gehoorzaamden aan God. Het is niet zo dat ze plotseling voor een voldongen feit werden gezet. God had van meet af aan hen gewaarschuwd dat wanneer ze het verbond zouden verbreken dit gevolgen zou hebben.

Indeling van Joel is in 2 delen:

Historisch – verwoesting

- De sprinkhanenplaag (Joel 1:4).
  - Ze vernietigden het land ‘als een leger’, een ‘volk dat optrok’ tegen Juda, ze aten zelfs de bas van de bomen.
  - Roep tot de Here om verlossing! Joel 1:14-15
- De (geestelijke) oorzaak van de plaag
  - “De dag van het oordeel komt” (Babylon komt), Joel 2:1-2. De plaag was een teken, een signaal, van wat er ging komen.
  - Oproep tot bekering en berouw, Joel 2:12-13

Profetisch – verlossing

- Het herstel van Juda, Joel 2:18-19
  - God heeft genade voor Zijn volk.
- Oordeel over de vijanden
  - God is ‘jaloers’ op zijn land, Israël, en zal daarom ook niet toestaan dat anderen het in bezit nemen of hebben, Joel 2:20.
- Genezing of herstel van het land
  - Herstel van het land, Joel 2:25. Als God tuchtigt, is er mogelijkheid tot herstel. Als zonde bestraft is en er sprake is van berouw dan bouwt God je opnieuw op.
  - Overvloed in het land, Joel 2:26.
  - Hernieuwde wandel, van het volk, met God. Joel 2:27.

De Dag des Heren

De profetie van Joel gaat daarna verder naar ‘de laatste dagen’, het uitstorten van de geest op alle mensen in Israël – Joel 2:28-29. Petrus *verwijst* hiernaar bij de uitstorting van de Geest tijdens de pinksterdag.

- In het OT “kwam de geest óp iemand”, nu woont de Heilige Geest ín de mensen die tot geloof zijn gekomen. We leven dus sinds die tijd “in de laatste dagen” in zekere zin. Maar daarnaast is de profetie niet in vervulling gegaan in die zin dat het nog niet voor het hele volk Israël gebeurt is. Dat is nog een toekomstige vervulling.
- Tekenen en wonderen over de hele wereld, net als de plagen in Egypte, Joel 2:30-31. “Bloed, vuur, rook,..”.
- De “dag des Heren” is geen dag van 24 uur, laat staan de Zondag zoals sommigen zeggen!, maar een periode van oordelen die we ook in Openbaringen zien.
- Alleen zij die de Here aanroepen zullen behouden worden, Joel 2:32. *“En het zal geschieden, dat ieder die de naam des Heren aanroept, behouden zal worden, want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de Here gezegd heeft; en tot de ontkomenen zullen zij behoren, die de Here zal roepen.”*. Paulus haalt dit vers aan in Romeinen 10:13 – het is een vers dat algemeen toepasbaar is!
- Oordeel over alle naties, Joel 3:1-2; Matt. 24-25. *“alle volken verzamelen en afvoeren naar het dal van Josafat, en Ik zal aldaar met hen in het gericht treden ter oorzaak van mijn volk en van mijn erfdeel Israël”*. Deze profetie ligt nog in de toekomst.
- De Here komt terug – Joel 3:16-17 – en Jeruzalem zal een Heilige Stad worden waar God zelf weer aanwezig zal zijn.

Vanaf dat moment zal God, in Christus Jezus, de wereld (weer) regeren. Joel is maar een kort, maar heel belangrijk, Bijbelboek als we het hebben over de eschatologie.

Amos & Obadja

Periode : Obadja – 597 vC (Jeruzalem veroverd, aan Edom);
Amos 764-755 vC. (tijdens Hosea)

Amos

Auteur : Amos, een boer.

Type boek : Profetie

Sleutelvers : Amos 7:8-9, oordeel over Israel

Grote idee : God's komende oordeel over Juda, Israel en naties en het herstel

Datering is zeer precies “2 jaar voor de grote aardbeving”.

- Acht profetieën over de naties (1-2)
  - Damascus, Gaza, Tyrus, Edom, Ammon en Moab
    - Damascus, wreedheid en onrechtvaardigheid
    - Gaza, zij hebben de gevangenen aan Edom overgeleverd
    - Moab, ook voor wreedheid jegens Edom!
Want God is Heer over *alle* naties en oordeelt hen als ze gewelddadig en onrechtvaardig zijn geweest.
  - Juda en Israel
    - Nadat in de profetie de omliggende landen zijn benoemd worden nu Juda en tot slot Israel genoemd in de oordelen.
    - Juda, Amos 2:4-5.
    - Israel, Amos 2:6. “Rechtvaardigen voor zilver verkocht en de armen voor een paar schoenen.”.
- Drie verkondigingen aan God's volk (3-6)
  - Gods oordeel is een verdiend oordeel, Amos 3:1-2.
  - Oordeel is over Israel omdat zij Gods kinderen zijn en dus beter moesten weten
  - *Bereid je voor om je God te ontmoeten* – Amos 4:11-12
  - Ballingschap wegens afgoderij. Hosea sprak in dezelfde tijd dezelfde boodschap uit in Israel. Amos 5:26-27
- Vijf visioenen en een belofte (7-9)
  - *Sprinkhanen*, Amos 7:1-3, op Juda.
Vuur, Amos 7:4-6, maar er is genade.
de loodlijn, Amos 7:8-9. het *zwaard* is het oordeel op Israel.
Zomerfruit, Amos 8:1-2; 11-12 Het oordeel is ‘rijp’ en het fruit moet geplukt worden.
  - God bij het *altaar*, Amos 9:1. God lijkt tot Assyrie te zeggen: “voer het oordeel uit”.
  - *Belofte* van toekomstig herstel, Amos 9:11, herstel van het land van de ruïne van Jakob én Edom's gebied. Amos 9:14-15.

Het feit dat profeten gegeven werden aan het volk was een zegen, het ergste wat kon gebeuren was dat God geen profeten meer zou sturen, als Hij zou zwijgen en niet meer sprak tot zijn volk. En dit is wat gebeure.

Obadja

Auteur : Obadja
Type boek : Profetie
Sleutelvers : Ob. 1:15 “de dag des Heren is nader voor de heidenen”
Grote idee : Oordeel over Edom wordt aangekondigt wegens de vervolging van de Joden.

Slechts een hoofdstuk. Gericht aan Edom. Per. 57 vC. Vlak voor de omverwerping van Jeruzalem, dezelfde periode als Jeremia.

Overzicht

- Destructie van Edom
  - het vaststaan van het oordeel, Ob. 1:3-4.
    - Je trots heeft je bedrogen.
  - de reden voor het oordeel
    - ze hadden juda niet aangevallen maar stonden er bij en keken er naar en verhégden zich over de val van Israël en hun ballingschap
- Israël's verlossing
  - contrast met Edom, Ob. 1:17.
  - Edom zal het eigendom van Israël woren, Ob. 1:19, 21

Alle volken zullen op een dag verantwoordelijk worden gehouden voor hoe zij met Israël, met de Joden, hebben gehandeld!

Jona

Auteur	: Jona
Type boek	: Profetie
Primair aan	: Publiek was Israel, maar was aan Nineve (Assyrie)
Sleutelvers	: Jona 4:2 <i>“ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad”</i>
Grote idee	: hoe goed een rebelse profeet gebruikt om Nineve tot bekering te brengen.

Tijdsperiode was rond 786-746 vC., Noordelijke rijk, tijdens Jerobeam II / Jesaja. 2 Kon. 14:25, noemt eveneens “Jona, de Profeet”. Waarschijnlijk een geliefde profeet. Hij bracht nieuws over herstel van het volk. Het boek is meer een verhaal dan een profetisch boek, de profetie is slechts een klein onderdeel er van. Het gaat hier namelijk ook om het gedrag van Jona en God’s genade.

Is dit boek wel waar? Kan zo’n vis mensen wel opeten? De Here Jezus refereert er aan! Waarom zouden wij het niet geloven dan?

Overzicht

- Jona ontloopt zijn opdracht
  - Jona’s roeping en ongehoorzaamheid, 1:1-3
    - hij scheept in naar Tarsis, om de Here te ontvluchten.
    - Hij weet dat God genade zal geven als ze zich bekeren en hij gunt dat Assyrie niet Het zijn Israel’s vijanden. Tarsis is de tegengestelde richting, vgl de kaart.
  - Jona in het schip, 1:4-5
    - de storm is ongebruikelijk hevig waardoor de bemanning ook weet “dit is niet zomaar een storm, de ‘goden’ zijn boos”.
    - Ze werpen het lot om te kijken wie z’n schuld dit is. Jona wordt door het lot aangewezen en hij moet verklaren wat er aan de hand is, 1:9-10.
    - In plaats van dat Jona zijn zonde aan God opbiecht zegt hij “gooi mij in de zee”, hij wilde dus *zelfmoord* plegen ipv Gods opdracht uitvoeren!
  - Jona in de Vis
  - Jona’s gebed (in de vis). Dat moet vreselijk benauwend en smerig zijn geweest. 2:7,9.
  - Jona’s verlossing
    - de vis spuugt Jona uit op het droge
- Jona vervuld zijn opdracht (met tegenzin!)
  - Jona’s nieuwe roeping en gehoorzaamheid
    - opnieuw wordt hij geroepen – 3:1-3.
    - hij gaat naar Nineve
  - De bekering van Nineve
    - Jona zegt het oordeel aan de stad aan, 3:3-4.
    - “40 dagen en de stad wordt ondersteboven gekeerd”
    - de stad bekeert zich, zelfs de Koning van de stad gaat in ‘zak en as’
    - God spaart de stad wanneer Hij ziet dat ze tot bekering komen.
  - Jona is boos op God
    - Het staat Jona niet aan dat God genade geeft, 4:1-2. Dat zou ons juist blij moeten maken, maar Jona gunt dit zijn vijanden niet!

- De Heer wijst Jona terecht
  - Jona moet een belangrijke les leren: de “wonderboom” die schaduw geeft. Hij zit op een berg te wachten of God misschien alsnog de stad gaat vernietigen. Er groeit een boom die schaduw geeft...
  - de volgende dag steekt een worm de boom dood, en Jona wordt boos hierover, 4:7-9. Hij wil sterven.. God spreekt tot Hem: *“Zijt gij terecht vertoord? [...] Gij wildet de wonderboom sparen, waarvoor gij u geen moeite hebt gegeven en die gij niet hebt doen groeien, die in één nacht is ontstaan en in één nacht is vergaan Zou Ik dan Nineve niet sparen, de grote stad, waarin meer dan honderdtwintigduizend mensen zijn, die het onderscheid niet kennen tussen hun rechterhand en hun linkerhand, benevens veel vee?”*.

Tegen de verwachting in

Je verwacht dat de zeelui ongeestelijk zijn, maar zij bidden. Je verwacht een profeet te gehoorzamen aan God, maar hij doet het *niet*, je verwacht Nineve *niet* te gehoorzamen maar zij *bekeren* zich. Het hele boek door is alles precies tegengesteld aan wat je verwacht, menselijkerwijs.

Schilderij door Pieter Lastman (1583-1633)

Het boek toont eigenlijk ook een profeet die egocentrisch is en een lesje moet leren. Hij geeft meer om zijn eigen comfort en een boompje dan een stad met honderdduizenden inwoners. Dat Jona dit verhaal opgetekend heeft is bijzonder; het is niet positief over hemzelf! Maar we kunnen er veel van leren; over God's genade en liefde en hoe God omgaat met de mens die tot bekering komt. Het belang van de ziel van mensen, dat we moeten geven om mensen, zelfs onze vijanden.

Micha en Nahum

Micha

Auteur	: Micha
Type boek	: Profetie
Primair aan	: beide koninkrijken
Sleutelvers	: Micha 6:8
Grote idee	: De zonde van Israel en Juda, voorzeggen van toekomstig oordeel en de toekomstige redding door de 'Koning-Redder'.
Periode	: 740-698 vC., Hizkia, Hosea/Jesaja, vlak voor Assyrische ballingschap

Overzicht

- Komende oordeel over de zonde van Israel (beide rijken) (1-3)
  - God oordeelt het Noordelijke rijk als eerste vanwege haar afgoderij, Mic. 1:6-7
  - Dat oordeel komt ook, gedeeltelijk, over Juda, Mic. 1:9; 1:10-12, de kleine steden worden getroffen
  - Het oordeel is vanwege het geweld en de zonde, Mic. 2:2-3
  - De mensen in Juda dachten dat zij hun gedrag konden voortzetten omdat hun niets kon gebeuren 'vanwege Jeruzalem', integendeel: Mic. 3:10-11
  - Jeruzalem wordt verwoest
- De Glorie van God vanwege zijn Beloften (4-5)
  - Oordeel wordt altijd gevolgd door een belofte van zegen. Dat is ook noodzak omdat de Messias beloofd was, en die belofte kan niet gebroken worden;
  - Toekomstige Koninkrijk
    - Herstel Jeruzalem, Mic. 4:1. Niet alleen na de ballingschap, deze tekst spreekt over 'de laatste dagen' wanneer het duizendjarig rijk zal komen, Mic. 4:3-4. Als de Here Jezus terugkomt is er geen oorlog meer, wapens worden ploegen!
    - De Joden zouden naar Babylon gaan maar ook bevrijd worden hieruit, Mic. 4:10.
    - Dezelfde tijd als Hizkia → toonde de Babyloniers zijn rijkdom en weelde.. En Jesaja waarschuwde dat de Babyloniers die rijkdom zou wegnemen.
  - Toekomstige Koning
    - Geboorteplaats Jezus wordt aangekondigd, Bethlehem, Mic. 5:2.
    - Zin Koningschap zal groots, wereldwijd, zijn, Mic. 5:4
- De benodigde bekering vanwege God's redding
  - Bekering in het licht van de Redding.
    - Bevrijd uit Egypte, Mic. 6:3-4.
    - God laat weten niet geïnteresseerd te zijn in offers, Mic. 6:7.
    - God verlangt bekering, niet offers! Mic. 6:8. Doe wat rechtvaardig is. Dit is wat God nog steeds wil. Grote donaties, hard werken in het koninkrijk? Het levert niets op!
  - Reflecteren op wie God is
    - Micha betekent 'Wie is als God Jehova'
    - God vergeeft onrechtvaardigen, Mic. 7:18-19. *Zonde in de diepte van de zee.*
    - God houdt altijd Zijn belofte, Mic. 7:20.

Nahum

Auteur	: Nahum
Type boek	: profetie
Primair aan	: Juda, over Nineve, net als Jona en +/- 100 jaar later dan Jona. Mogelijk kwam hij uit Kapernaum.
Sleutelvers	: Nahum 1:1-2 “De Heer neemt wraak”
Grote idee	: God’s oordeel over Nineve wegens hun wreedheid aangaande het volk Israël
Periode	: 648-620 vC. Josia / inval Babylon voor de deur

Overzicht

- Nineve’s oordeel aangezegd
  - Via Jona had Nineve geleerd dat God ‘langzaam tot woede’ is, maar hij ziet hun zonde niet over het hoofd;
  - God is Goed voor wie Hem vertrouwen maar Zijn vijanden moeten Hem vrezen, Nah. 1:7-8
- Beschrijving van het oordeel (Nah. 2:13 v.v.)
- Onderbouwing of verdediging van het oordeel
  - Ze waren gewelddadig en vol van leugen, “er komt geen eind aan de lijken”, zelfs in de stad was het geweld enorm. Nah. 3:1-3
  - Ze waren immoreel, Nah. 3:4. Hekserij.
  - De wereld ‘zou vieren wanneer ze vernietigd zouden worden’, Nah. 3:19.

Door deze profeten zien we dat God een rechtvaardig rechter is, niet alleen over Israel en Juda maar over alle volken zal God oordelen, handelen, als er zonde is. Zonde kan niet voor Hem bestaan.

Habakuk en Zefanja

Habakuk

- Auteur : Habakuk
Type boek : Profetie
Primair aan : Juda
Sleutelvers : Hab. 2:4 “de rechtvaardige zal door zijn geloof leven”
Grote idee : Habakuk worstelde met de vraag waarom God het volk Juda strafte door een natie (Babylon) die nog zondiger was dan Juda. Hij moest leren te vertrouwen dat God's wegen altijd rechtvaardig zijn.. Vgl. het boek Job, waarin je dezelfde les leest.

Periode

Ongeveer dezelfde periode als Jeremia.

Overzicht

- de profeet zijn last
  - de alsmaar doorgaande zonde van Juda, Hab. 1:1-2. “Hoe lang zal ik roepen!”
  - oordeel door ‘de chaldeen’ (Babylon), dit maakt dat hij daarmee worstelt, omdat hij niet begrijpt dat via de ‘slechte’ mensen God zal gaan oordelen.
- Het visioen van Habakuk
  - de Herer antwoord dat dit geloof, vertrouwen, verlangt van God's volk, Hab. 2:2-4. Hij moet een soort ‘billboard’ maken met daarop ‘vertrouw God’. Leef uit geloof.
  - De Here is rechtvaardig. Op zijn tijd zal Ik Baylon oordelen, Hab. 2:8.; 2:20 “alle monden zullen gestopt worden” (Rom. 3).
- het gebed van Habakuk
  - gebed om opwekking, Hab. 3:1-2 en genade voor het volk.
  - God gaat voorop in de strijd, Hab. 3:13.

De Messias zal Zijn volk redden en voorgaan. Wat Habakuk leert is dat wat er ook gebeurt, je kunt altijd God vertrouwen. Leef uit geloof, en niet uit het verstand.

*Al zal de vijgenboom niet in bloei staan en er geen vrucht aan de wijnstok zijn,
al zal de opbrengst van de olijfboom tegenvallen en zullen de velden geen voedsel voortbrengen,
al zal het kleinvee uit de kooi verdwenen zijn en er geen rund in de stallen over zijn –
ik zal dan toch in de HEERE van vreugde opspringen, mij verheugen in de God van mijn heil.
(Hab. 3:17-18.)*

Zefanja

Auteur	: Zefanja, achterkleinzoon van Koning Hizkia, familie van Josia de Koning.
Type boek	: Profetie
Primair aan	: Juda
Sleutelvers	: Zef. 1:18 “hun zilver, ook hun goud zal hen niet kunnen redden op de dag van de verbolgenheid van de HEERE.”.
Grote idee	: De toorn van God die komt op Juda en alle naties, alsmede de uiteindelijke bekering en het herstel.

Overzicht

- Toorn op/tegen Juda
  - Straf voor hun afgoderij → Zelfde boodschap als Micha in Israël. Zef. 1:4-5
  - de Dag des Heren is nabij. Zefanja citeert en ‘leent’ taal van Joël. Zef. 1:7. De Heer “heeft Babylon te gast gevraagd”
  - De nederigen moeten de Here zoeken. Voor het land was het te laat maar voor individuen niet, Zef. 2:3
- De Toorn over alle naties, Zef. 3:8.
  - de Filistijnen, Zef. 2:4-5. “Want Gaza zal verlaten worden en Askelon tot woestijn zijn; Asdod, midden op de dag zal men het verdrijven, en Ekron zal ontworteld worden.”
  - andere volken: Maob, Ammon. Zef. 2:8-9. Oordeel als dat op Sodom en Gomorra zal op hen zijn.
  - God’s toorn over Jeruzalem, Zef. 3:1-4.
- God’s genezing na de Toorn
  - De heidenen zullen zich bekeren tot God en de Joden zullen de Here dienen, Zef. 3:3-9
  - Zing, dochter Sion – Zef. 3:14-15.
  - God “zingt van blijdschap” over het herstel, Zef. 3:17-20.

Het oordeel wordt áltijd gevolg door herstel. Zonde heeft ernstige consequenties, maar God is liefdevol én genadig en belooft Zijn volk dat Hij hen zal herstellen.

Haggai

Auteur	: Haggai
Type boek	: Profetie
Primair aan	: het overblijfsel van de teruggekeerde Joden.
Sleutelvers	: Hag. 1:7-8 “Let aandachtig op uw wegen. [...] herbouw dit huis. Dan zal Ik er behagen in scheppen, en verheerlijkt worden, zegt de HEERE”
Grote idee	: Herstel van het huis van de Heer, bemoedigen van het zwakke overblijfsel van de Joden om de Tempel te herbouwen, om het werk af te maken.

Periode

Na de terugkeer uit Ballingschap in Babylon, Ezra/Nehemia-periode en Zeubbabel. 520 vC. Het boek heeft grote samenhang met Ezra.

Overzicht

- Een oproep het huis van God te herbouwen (1)
  - fundering was gelegd (Ezra) en er waren obstakels; tegenstand vanuit de mensen in het land. De mensen gingen hun leven leiden en staakten de bouw van de Tempel. God daagt hen uit en zegt “het is tijd te bouwen”, Hag. 1:2-4.
  - ze *ontvingen geen zegen* van God, omdat ze God’s werk niet op de eerste plaats stelden. Hag. 1:9-10.
    - een focus op je eigen leven, en niet op God, zorgt dat Hij *geen zegen kan en zal geven* op je leven.
  - Ze worden opgeroepen om hun levenswandel te heroverwegen, te onderzoeken, en de Tempel te herbouwen. Hag. 1:7-8. “Bouw het Huis!”
  - Zerubbabel gehoorzaamt en *zijn* gehoorzaamheid zorgt dat het volk daarin volgt. “Ik ben met jullie, zegt de Here”. Hag. 1:12-13.
- Een oproep om sterk te zijn als Volk van God (2:1-9)
  - teleurstelling “het is niet als de Tempel van Salomo” (vgl. Ezra 3:12).
  - Haggai bemoedigt ze *niet* teleurgesteld te zijn maar sterk moeten zijn: “wees sterk, Zerubbabel, spreekt de HEERE, wees sterk, Jozua, zoon van Jozadak, hogepriester, en wees sterk, heel de bevolking van het land, spreekt de HEERE. Werk door, want Ik ben met u”, Hag. 2:3-4.
  - Het is een goed, een *groot* werk. Want: God’s glorie zou op deze ‘kleine’ Tempel zijn, Hag. 2:9. Deze Tempel was de Tempel waarin de Here Jezus stond en sprak! Deze Tempel zou een plaats zijn waar God’s glorie openbaar zou worden!
    - God werkt vaak door ‘de kleine plaatsen’. Wat wij maar ‘nederig’ vinden, is in God’s ogen groot! Wat wij ‘groots’ vinden, is in God’s ogen soms maar nietig!
- Een oproep om God’s Woord te gehoorzamen (2:10-19)
  - Illustratie door [antwoord van] de Priesters: “Vraag toch de priesters onderwijs in de wet. Zie, iemand draagt geheiligd vlees in de punt van zijn kleding en raakt met de punt ervan brood, gekookt voedsel, wijn, olie, of welk voedsel dan ook, aan; wordt het dan heilig? Toen antwoordden de priesters en zeiden: Nee.”. Hag. 2:11-12.
    - Wordt iets heilig door contact met iets heiligs? Nee. Ze werkt heiliging niet.
    - Maar een heilig iets kan wel verontreinigd worden door iets wat onrein is.
  - Het werk dat ze doen, een heilig werk, wordt *verontreinigd* door hun zonde.
  - Om *God’s zegen te ontvangen* op hun werk moest hun *gedrag heilig zijn*.

- Een oproep om te vertrouwen op God's belofte (2:20-23)
  - de dag komt dat de beloofde Koning zal komen om zijn vijanden 'omver te werpen'. Hag. 2:21-22. Een belofte dat wat klein begint zal groots worden.
  - In Jeremia 22:24 lezen we dat "zelfs al was Chonia, de zoon van Jojakim .. een zegelring aan Mijn rechterhand, toch zou ik U daarvan afrukken" wordt nu i.t.t. in Hag. 2:23 aan Zerubbabel gezegd dat het huis van David via hem hersteld wordt. Haggai kijkt als het ware "door hem heen" naar de Messias.

Zacharia

Auteur	: Zacheria
Type boek	: Profetie
Primair aan	: het overblijfsel van de teruggekeerde Joden
Sleutelvers	: Zach. 9:9-10 "Uw Koning komt.."
Grote idee	: Daagt de Joden uit de Tempel te herbouwen, om de dienst aan God te herstellen, hun hoop op de Komende Koning, Christus, te houden en vernieuwen.

Periode

Zelfde periode als Haggai, Ezra, Nehemia (520-518 vC)

Overzicht

- Visioenen van Zacharia
  - sterke overeenkomst met Openbaringen qua gevoel en profetische stijl
  - vier paarden, horens en timmerlieden, Zach 1:18-19
vgl. Daniël → horens. Autoriteit, heersers: Assyrie, Babylon, Meden-Perzen, Griekenland. Rijken die Israël overheerst hebben.
  - het herstel van Jeruzalem, Zach. 2:1-12
– er zal zo'n massa zijn dat ze niet binnen de muren kunnen leven, het worden er te veel. God zal een muur van vuur rondom hen zijn.
  - Jozua de hogepriester.
    - De satan, de aanklager, verzet zich tegen Jozua in de hemelse gewesten
    - de Heer geeft Jozua vergiffenis en 'nieuwe kleding'. Noodzaak om het werk voortgang te doen vinden.
Vgl. NT → de oude mens afdoen, de nieuwe aandoen!
  - de kandelaar en twee olijfbomen
    - Zerubbabel en Jozua, de gezegende/geheiligde dienaars, Zach. 4:11, 14
    - Openbaringen spreekt ook over de twee olijfbomen, de Twee Getuigen.
    - Bemoediging niet de 'kleine dingen' te verachten. → Haggai. Zach. 4:9-10
  - de vliegende rol en de efod
  - vier strijdwegens
- Profetische woorden
  - Komende Herder-Koning en zijn verwerping
    - Jeruzalem zal zich verheugen, Zach. 9:9-10.
Aankondiging van de Here Jezus; vgl. intocht in Jeruzalem.
    - De verwerping van de Here Jezus, Zach. 11:7-8
    - De kruisiging, Zach. 13:6
  - Het herstel van Jeruzalem, Zach. 8:3, 4-5
    - er waren toen met name mensen zonder kinderen, geen ouderen. Want die konden de reis naar Jeruzalem niet maken. Daarom een prachtig visioen ook in dit verband.
    - De naties zullen komen naar Jeruzalem en 'een Jood bij de slip van de mantel nemen' en vragen 'leidt ons naar God', Zach. 8:22-23
  - De komende victorie van Israël
    - hoe ze door God worden bevrijd van hun vijanden, Zach 12:10
    - einde van de 70^e jaarweek en komst Messias. Zach. 14:4,9. Olijfberg speelt centrale rol, net als bij de Hemelvaart

- De Zegevierende Koning
  - tijdens het duizendjarig rijk zal de hele aarde elk jaar opgaan naar Jeruzalem, *1000 jaar lang!*, om de Koning, Christus Jezus, te aanbidden en dienen. Zach. 14:16.
  - dit zal zijn nadat alle oordelen over de volken zijn geweest.

Maleachi

Auteur	: Maleachi
Type boek	: Profetie
Primair aan	: het overblijfsel van de Joden
Sleutelvers	: Mal. 3:1-2 “Wie verwacht Zijn komst?”
Grote idee	: in de laatste profetie aan Israel waarschuwt de Here God het volk voor de komende dag des Heren, welke niet alleen zegen maar ook oordeel zal brengen.

Periode

Laatste profeet. 440-400 vC. Ongeveer 100 jaar na de terugkeer uit de ballingschap. Spreekt het volk aan op hun laksheid.

Overzicht

- De zonde van de mensen
  - God's liefde voor Zijn volk
  - het goddeloze gedrag van de priesters
    - het ontveren en verachten van God door de priesters, Mal. 1:6
    - de onreine offers van de priesters, Mal. 1:12-13. Ze namen de (offer)dienst niet serieus en brachten 'de overblijfseltjes' als offers.
    - In hun hart waren ze onverschillig, Mal. 2:1-2. “Ik vervloek jullie zegeningen”
  - het verraad van de mensen

Als de leiders God's Woord niet serieus nemen, gaat het volk dat navolgen.

    - Gemengde huwelijken, Mal. 2:10-11. Dit waren dezelfde zonden die in het verleden tot afgoderij en ballingschappen hadden geleid!
    - Om met andere vrouwen te trouwen, gingen ze soms ook nog scheiden van hun eigen vrouwen. Mal. 2:14, 16.
    - ze frustrerden de Here door te claimen dat God 'tevreden was met hen' en hun immoraliteit, hun zonde, niet onder Zijn oordeel zou komen te vallen. Mal. 2:17 “Waar is de God van het oordeel?”. Immoraliteit wordt ook in onze tijd als 'goed' neergezet, goed en kwaad lijkt inwisselbaar geworden. Mensen denken dat God de zonde niet zal oordelen.
- de komende Dag van de Here
  - De dag des Heren brengt oordeel
    - de mensen keken uit naar 'de Dag des Heren' want ze verbonden dat aan de komst van de Messias, Mal. 3:1-2.
    - Voor veel van hen echter zou het een 'dag des oordeels' worden. Mal. 3:5.
    - “Keer terug naar de Here”, Mal. 3:7.

Het volk weet niet eens hoe ze dat moeten doen. Bijv. het ontging ze dat ze geen zegen kregen omdat ze de 10den niet gaven aan de Tempeldienst.

- De dag des Heren brengt zegen
  - Voor wie God dienen is de dag des Heren een zegen, Mal. 4:1-2.
  - Tot dat moment, “de Here blijven dienen door de Wet te vervullen”, Mal. 4:4
  - Zie uit naar ‘*de profeet Elia*’, Mal. 4:5.
    - Joh. De Doper “in de geest van Elia”.
    - Elia, een van de 2 getuigen (Openbaringen).
  - Alle families zullen worden veranderd, Mal. 4:6.

Gehoorzaam, zie en luister → Israel zal de Profeet zien.

Wij leven onder de genade, en wachten niet meer op een “komende profeet”. Alle profetie is gegeven, we wachten nu op de opname van de Gemeente, dat we uit deze weggenomen gaan worden.

Begin van het OT was zegen. Daarna kwam de vloek van de zonde, maar God wilde niet dat de wereld zou ondergaan daar aan en wil de mensheid genade schenken. Hij koos daarvoor Abraham waardoor alle mensen op aarde gezegend zouden gaan worden uiteindelijk.